

LIBRARY
APR 17 1984
THE HISTORY OF MASSACHUSETTS

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXIV Nr. 8

KETVIRTADIENIS, BALANDIS [APRIL] 12, 1984

KAINA 25 c.

KASDIEN

CIKAGOS MERAS RASISTINĖ SMARVĖ TURĖS PAŽABOTI KELIA ŠIURPĄ

Cikagos City Hall (rotušė) nuo seniai užsikrėtusi miesto valdančiosios partijos politikierių giminėmis, bičiuliais bei draugais. Ne vienas jų turi gana gerai apmokamas šiltas vietas ir vien tik už tai, kad rinkimų atvejuose stropiai darbuotųsi savo patrono politikieriaus naudai. Rinkimų diena jiems būdavo apmokama nedarbo diena "politikieriauti" precinktuose, warduose...

Miesto naujasis meras Harold Washington tam padarė galą: patvarkė, kad City Hall tarnautojai rinkimų dieną tegali turėti apmokamas tik dvi nedarbo valandas kaip yra fabrikuose ir kitur. Nes, girdi, City Hall tarnautojai dirba miestui, o ne savo patronams politikieriams.

Toks mero patvarkymas yra dar vienas antausis įsisenėjusiai demokratų partijai politinei mašinai.

Demokratų kandidatas į prezidentus pastorius Jesse Jackson yra teisus, kai jis priekaištuoja, jog jam prisegama etiketė, kad jis yra "juodaodis", o jo partneriams Walter Mondale bei Gary Hart niekas neprisega, kad jie yra "baltaodžiai".

Tokią rasistinę smarvę praktikuoja ir masinė informacija. Jeigu policija sugauna kokį kriminalistą juodaodį, tuoj pažymima, kad negra ar juodį, o kai sugauna baltaodį, tai nė gū-gū apie jo rasę prie pavardės neprideda.

Visi ženklai rodo, kad Vašingtonas su savo Izraeliu Vidurio Rytuose baigia priėti liepto galą. Net ir toks konservatyvus Jordano karalius Hussein sako, jog su tokia politika Vašingtonas Libano revoliucijos negalės užgesyti. Vadinas, Vašingtono globojamas Izraelis anksčiau ar vėliau turės prieš arabus agresiją pažaboti.

Nežiūrint kaip Amerikos imperializmo interesai Vidurio Rytuose turi giliai įleidę šaknis, bet kaip ženklai rodo, ginklu rankoje bus neįmanoma apginti taip, kaip buvo neįmanoma apginti Azijos Pietryčiuose-Vietname.

Labai galimas daiktas, iš globos Izraeliui išeis taip, kaip išėjo iš Irako šachui globos. Anam prisiėjo iš Irako bėgti, Izraeliui gali prisieiti arabams nusilenkti.

New Jersey valstija 1982 metais relegalizavo mirties bausmę, bet su sąlyga, kad nuteisti mirties bausme nebūtų žudomi elektros kėdėje, o nuodinga adata. Tokių nuteistų mirties bausme Trenton kalėjime yra net penki. Dabar ieškoma, kas sutiktų juos nužudyti. Už nužudymą nuteisto žmogaus mokės 500 dolerių.

Graži Panevėžio moksleivių tradicija



Leono Vasausko nuotraukoje: S. Nėries visuomeniniame muziejuje naują ekspoziciją apžiūri mokyklos direktorius Eugenijos Urbonas, miesto liaudies švietimo skyriaus metodinė Eugėja Praniėnė, mokyklos partinės organizacijos sekretorė, užklasinio ir užmokyklinio auklėjimo organizatorė Dalia Vilkiėnė.

Panevėžio 2-oji vidurinė mokykla garsėja literatūrinėmis tradicijomis. Čia lankosi "Poezijos pavasario" dalyviai, čia sistemingai vyksta savos poezijos šventės. Beveik kiekviename respublikiniame jaunųjų literatų konkurse dalyvauja mokytojos metodinės Danutės Maleikienės auklėtiniai, kurie ne kartą tapo laureatais ir diplomantais. 1934-1936 metais šioje mokykloje mokytojavo Salomėjos Nėries atminimui įrengtas visuomeninis muziejus. Poetai V. Palčinskaitė, J. Strielkūnas, M. Martinaitis, E. Selelionis skvere pasodino diemė, mokiniai — 70 rožių. Dabar kasmet per paskutinįjį skambutį geriausias mokyklos literatas arba kandidatas į aukso medalius pasodina po vieną naują rožę. Šiomet sužydės 80 rožių.

Glaudūs bendradarbiavimo ryšiai Panevėžio 2-osios vidurinės pedagogus sieja su aukštųjų mokyklų

Kalėjimų departamento komisyonieriaus asistentas Gary Hilton sako, jog šiam "darbui" jau pasisūlė apie 20 žmonių. Išrinktas šiam "darbui" turi turėti šioji supratimą apie mediciną.

Tokioje civilizijoje Amerikoje, toks barbariškas žmogui kelias šurpą.

Mieli laikraščio skaitytojai, pradėkite galvoti apie "Vilnius" dalininkų suvažiavimą, apie jo pasveikinimą, nes nuo dalininkų suvažiavimo sveikinimų labai daug priklauso laikraščio gyvavimas.

Kada ir kur vyks suvažiavimas, direktoriai artimiausiu laiku paskelbs. Kai sužinosite, šią datą užsirašykite į savo kalendorius.

S. J. Jokubka

dešytojais. Dažna viešnia — mokyklos auklėtinė ir buvusi mokytoja profesorė V. Zaborskaitė. Su mokiniais ir mokytojais dalykiškiems pokalbiams yra susitikę profesoriai D. Sauka, V. Mažiulis, docentai J. Balkevičius, E. Bukelienė, V. Areška, A. Sprindis, A. Pukis ir kiti. Mokiniai ne kartą lankėsi Universitete — jiems mokslinės bibliotekos darbuotojai parodė rankraščius, senus leidinius, tarp jų inkunabulus.

Šioje mokykloje daug dėmesio skiriama literatūrinėms ekskursijoms. Mokytoja Metodinė Danutė Melaikienė paruošė literatūrinių ekskursijų IV-XI klasėms planą. Pradedama nuo savo miesto ir rajono. Todėl pirmiausia — G. Petkevičaitės-Bitės, S. Nėries, Vaižganto, Maironio, K. Jasiukaičio, B. Sruogos gyvenimo pėdsakai Panevėžyje, po to — Anykščiai, Biržai, Kaunas, Vilnius, literatūrinė Suvalkija ir Žemaitija. Po literatūrinės vietas keliauja ir mokytojai.

Mokytoja D. Melaikienė daug širdies atiduoda, tvarkydama mokyklos S. Nėries muziejų, ruošdama ekskursijų vadovus. Šiais mokslo metais čia lankėsi daugiau kaip 100 ekskursijų.

Platų užklasinės veiklos barą globoja mokytoja Irena Skurdenienė. Kiekvienais metais ji su savo mokiniais paruošia po poezijos spektaklį, dramos veiklą. Mat mokykloje susikūrė graži tradicija: baigus nagrinėti tautosakos kursą, organizuoti etnografinę vakaronę.

Mokiniai vadovaujami mokyklos direktoriaus E. Urbono, vasaros atostogų metu rengia tautosakines ekspedicijas ir užrašinėja žodinę liaudies kūrybą — storiausios jos

KARINĖS PAJĖGOS UŽ ŠALIES RIBŲ

Tam tikri tarybinių ginkluotųjų pajėgų kontingentai pagal sutartis su sąjungininkais arba paprašius teisėtoms vyriausybėms iš tiesų yra kai kurių Rytų Europos valstybių teritorijose, taip pat Mongolijoje ir Afganistane. Kai kuriose šalyse yra tarybinių karinių specialistų, kurie pagal susitarimus su tų šalių vyriausybėmis padeda joms užtikrinti savo sienų ir vidaus saugumą bei teritorinę neliečiamybę. Stebėjimo funkcijas pasauliniame vandenyne atlieka TSRS karinio jūrų laivyno laivai.

Tai — visiems žinomi dalykai. Žinoma ir tai, kad TSRS neturi nei karinių bazių, nei objektų Atlanto, Indijos ir Ramiajame vandenyne. Po Antrojo pasaulinio karo TSRS savanoriškai atsisakė savo karinių bazių Suomijoje ir Kinijoje.

Verta atkreipti dėmesį, kad tarybinės kariuomenės kontingentai užsienyje yra besiribojančiose su TSRS sąjungininkų arba draugiškose valstybėse. Jų buvimas ten — priverstinė priemonė, kurią padiktavo bendros gynybos interesai ne prieš išgalvotą, o prieš realų pavojų.

JAV kariuomenė yra 32 šalių teritorijoje. Vien tik Vakarų Europoje yra 150 stambių Pentagono karinių bazių. Vakarų Vokietijoje, "priešakinėse linijose", yra apie du šimtus įvairių JAV karinių objektų. Apie 60 tokių objektų, tarp jų 7 karinės bazės, yra Turkijoje. Netoli TSRS Tolimųjų Rytų sienų JAV turi daugiau kaip 300 bazių ir arsenalų — daugiausia Japonijoje ir Pietų Korėjoje. JAV gali naudotis Pakistano karinėmis bazėmis, jau dabar plačiai naudoja Saudo Arabijos, Egipto ir kai kurių kitų šalių bazes ir aerodromus.

KARIUOMENŲ SKAIČIAI

Varšuvos sutarties šalių armijos atsako už 23.5 milijono kv. km teritorijos gynybą, iš kurių 22.5 milijono kv. km. — TSRS teritorija. NATO šalių teritorija tėra vos 2 milijonai kv. km — 11 kartų mažesnė. Varšuvos sutarties šalių ginkluotosiose pajėgose, NATO duomenimis, 4,9 milijono žmonių, tuo tarpu Siaurės Atlanto pakto šalių kariuomenėje — 5.5 milijono žmonių. Iš to, kas pasakyta, yra aišku, kad TSRS ir socialistinių šalių karinis potencialas skirtas gynybos reikalams, tuo tarpu JAV ir NATO karinių pajėgų kiekis ir jų dislokavimas rodo toli gražu ne gynybinę strategiją. Jos esmė — sukurti karinę galią aplink socialistines šalis, kad būtų kuo palankesnės sąlygos agresijai. Iš "S."

tomai perduoti Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakos sektoriui. Jau buvo surengtos ekspedicijos Paliūniškio, Taruškų, Ramygalos, Eriškių, Pušaloto apylinkėse.

P. Budraitis
Tarybinės Tėvynės laivai.
V. Petkevičienė

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

“Pritarėjai” apie tai tyli . . .

Praėjo jau nemaža laiko, kai Jungtinių Valstijų marinai, kitos kariuomenės rūšys, galingos šiuolaikinės karo technikos remiamos, puolė mažytę Grenados salą ir, aišku, pasiekė “pergalę”.

Kai kas Washington, be abejo, tikėjosi, kad šį įvykį pasaulis užmirš greit. Juk dabar tiek “karštų vietų”, tiek nerimą keliančių įvykių, o ta sala tokia mažytė!

Taip neįvyko.

Pasaulis tebekalba apie Grenadą. Net kai kurie artimiausi Jungtinių Valstijų sąjungininkai, įskaitant britų premjerę Thatcher, buvo pasipiktinę šiuo “žygdarbiu” — per daug jau grubiai šį kartą Washingtonas parodė savo stilių sprendžiant tarptautines problemas.

Oficialieji Washingtono sluoksniai buvo priversti visokiais būdais veikti viešąją opiniją. Antai JAV informacijų agentūra (USIA) surengė pavyzdžio savo dosnumu neturinčią šioje šalyje akredituotų užsienio žurnalistų kelionę į Grenadą.

Valdantiems sluoksniams artima spauda sumirgėjo nuotraukomis, kuriose grenadiečiai “sveikina” amerikiečius. Tiesa, kai kurie žurnalai vis tik išdėjo nuotraukas, kuriose “išvaduoti” salos gyventojai sėdi už spygliuotų vielų.

Pentagonas dar ir dabar tebegina įrodyti, kad Grenada “grėsusi Jungtinių Amerikos Valstijų saugumui”, ir negalima nepastebėti šių pastangų komiškumo.

Washingtonui savo veidą “pagražinti” teko ir namuose, Valstijose — tam buvo skirta gerai režisuota propagandinė kampanija. Jos dalmi buvo ir viceprezidento Bush susitikimas su etninių grupių, kilusių iš Rytų Europos, atstovais. Tarp jų buvo atstovaujami ir lietuviai nacionalistai. Mat, ne be pagrindo buvo tikėtasi, kad kaip tik ši žmonių kategorija labiausiai pritaria agresijai.

Štai reakcinė lietuviškoji emigracinė spauda piratišką Jungtinių Amerikos Valstijų elgesį vadina

“pavyzdiniu” ir trokšte trokšta, kad marinai pasirodytų prie Baltijos krantų, o į Lietuvą kristų bombos ir sviediniai. Juk kaip tik taip buvo “išvaduoti” Grenada.

Mažutėje buvusioje suverenėje saloje Jungtinės Valstijos įsikūrė pastoviai — to nė neslepia. Ir valdančiajai Amerikai visiškai vis tiek, ką apie tai mano pasaulis ir patys grenadiečiai. Žurnalas TIME neseniai išspausdino labai įdomų straipsnį, kurį parašė grenadietis žurnalistas Alister Hughes. Jis anaipol ne koks nors kairysis autorius nemaskuoja savo dešiniųjų pažiūrų; jis bendradarbiauja stambiojoje buržuazinėje spaudoje. Ypač prasminga, kad netgi toks žmogus negali paslėpti savo susirūpinimo Grenados ateitimi. Rašoma: “Mes esame susirūpinę, kad “gelbėjimo misija” gali pavirsti į okupacinę jėgą, kad JAV gali siekti dominuoti patį mūsų 120 kvadratinų mylių salos suverenumą.

. . . Laikui bėgant, nesusipratimų, susierzino ir dargi konfrontacijos pavojus didėja.

. . . Turint galvoje mūsų aplinkybes, Grenada gali lengvai tapti Jungtinių Amerikos Valstijų satelitu”.

Deja, apie ką rašo minimas žurnalistas, — jau ne spėliojimas apie ateitį, o įvykęs faktas. Jungtinės Amerikos Valstijos Grenadoje paliko pastovų karinį kontingentą, pastatė prie “valdžios” vairo joms reikalingus žmones, vykdoma didelė karinė statyba.

Na, o ką apie tai galvoja grenadiečiai, netgi tokie, kaip Alister Hughes — pačių grenadiečių reikalas, jų nuomonės niekas neklausia. Tokia “smulkmena”, kaip salos suverenumas, tarptautinio elgesio normos, pagaliau, elementariausios grenadiečių žmogaus teisės, “pamiršta”.

Tačiau to nepamiršta pasaulis, kuris Grenados užpuolimą skaito vienu būdingiausių praėjusių metų Jungtinių Valstijų užsienio politikos apraiškų. V.M.

ORO BUČINIAI . . .

Žinomas amerikiečių sociologas, Tarptautinio pritaikomųjų mokslų instituto Kalifornijoje darbuotojas Janas Vilsonas, nagrinėdamas amerikiečių individualizmo filosofiją, neseniai rašė: “Išivaizduoti Ameriką, kaip grandioziną “lydinio katilą”, reiškia tikėti mitu. Amerikos visuomenė niekuomet nebuvo vienybė. Etniniai ir regioniniai skirtumai amerikiečių visuomenėje yra labai ryškūs”.

Kuo tie skirtumai pasireiškia konkrečiai? Apie tai Janas Vilsonas nutyli. Taip elgiasi ne jis vienas. Sociologai, filosofai, valstybės veikėjai R. Reagano valdymo metais sutartinai prabilo apie Ameriką, — kaip “individų, asmenybių kolektyvą”, kur kiekvienas daro, kas patinka, gyvena kaip jam vienam

turtėja naujomis idėjomis, planais, rezultatyviu ir suinteresuotu darbu . . .

Neskubėkime ginčyti sparčiai reanimuojamos individualizmo filosofijos, kuri buvo pamiršta iki pastarojo dešimtmečio ne tik Amerikos akademiniuose sluoksniuose, bet — tai daug svarbiau — prarado atramą “masinio vartojimo”, “masinės kultūros” visuomenėje, kokią save ilgai Amerika reklamavo. Pagal naują, R. Reagano laikų strategiją — nacionaliniai interesai siejami tikrai tarptautiniuose reikaluose, o vidaus gyvenime lemia žmonių grupės, “laisvi” individai, taigi, vėl iškeliami grupiniai bei etniniai interesai.

Savo žodžius Vašingtono administracija ir prezidentas patvirtina . . . naujais žodžiais bei parei-

Iš suverenizmo pasaulio dėl rytojaus

VALSTIEČIŲ KOVA BRAZILIJOJE

Vis platesnį mastą įgauna Brazilijos valstiečių kova už žemę ir socialinį teisingumą. Laikraščio “Folha de Sao Paulo” duomenimis, valstiečių ir latifundininkų konfliktų praėjusiais metais padaugėjo dvigubai palyginus su 1982 metais. Siekdami susilpninti Brazilijos žemdirbių judėjimą už savo teises, dvarininkai vis dažniau griebiasi teroro ir smurto. Praėjusiais metais, pažymi laikraštis, nuo dvarininkų samdinių rankų žuvo 72 valstiečiai aktyvistai.

PROTESTO DEMONSTRACIJA

Kanagavos prefektūros Dzusio mieste įvyko masinė protesto manifestacija prieš Amerikos karinio aktyvumo didinimą Japonijoje, praneša laikraštis “Akahata”. Jos dalyviai griežtai protestavo prieš Amerikos ginkluotųjų pajėgų Japonijoje vadovybės nutarimą statyti Dzusio miesto rajone naujas kareivines Amerikos kariškiams.

PASMERKĖ KRUVINĄ TERORĄ

Gvatemalos revoliucinė demokratinė sąjunga ryžtingai pasmerkė kruviną terorą, kuriuo diktatūra mėgina susilpninti Gvatemalos liaudies kovą prieš neapkenčiamą režimą. Žmonių žudymas miestuose ir kaimuose, jų pagrobimai, kankini-

kimais. Pavarčius praėjusių metų lietuvių dešimtosios išėivijos veiklos kalendorių, į akis krinta beprecedentinis 40-tojo JAV prezidento dėmesys lietuvių etninei grupei Amerikoje, o tiksliau — pačiam dešiniajam jos sparnui. Beveik kiekvienas stambesnis reakcinių emigrantų susibėgimas praėjusiais metais būdavo palydimas Baltųjų rūmų šeimininko laiško, bent telefoninio skambučio. Atrodytų, mūsų “vaduotojai” R. Reagano asmenyje bus atradę ypač solidų globėją ir mecenatą . . . Bet taip tikrai atrodo “vaduotojams”.

Naujojoje Amerikos politikoje etninėms mažumoms vietos nėra, kaip jos nebuvo niekad kitų mažumų — negrų, indėnų atžvilgiu. Viskas priklausys nuo to, kiek vadinamieji tautiniai reinginiai ir kitokia veikla tarnauja bendriems antikomunistiniams Amerikos prezidento tikslams. O tokių būna gausiai, padaugėjo religinių atnašavimų “okupuotai” Lietuvai, išvydo dienos šviesą nauji antitarybiniai leidiniai. Vieną jų — istorikas Mišūnas forsavo drauge su kitais dviem kolegom . . . Ir ne dėl tuščio noro: tai stora knyga apie Pabaltijį 1920-1940 metais. Aišku, iš antitarybinių pozicijų. O šis planetos regionas, dislokavus Europoje Amerikos raketas, Baltųjų rūmų šeimininką dabar ypač domina. Jo strateginiuose planuose ideologinis tarybinių Pabaltijo respublikų gyventojų apdorojimas įgavo ypatingos reikšmės: dabar, kai žengtas dar žingsnis prie atominio karo ribos, po Amerikos raketų dislokavimo Anglijoje, Italijoje ir VFR, būtina įrodyti tarybiniais žmonėms tarybinės, o ne Amerikos politikos pragaistingumą pasaulinei taikai. O kas šiuo atveju geriau bepasitarnaus už reakcinius emigrantus . . . Todėl prezidentas ir moka pabaltijiečiams niekuo neįpareigojančiais pareiškimais bei telefono skambučiais. O šie neriasi iš kailio, gaudydami oro bučinius, siunčiamus iš Baltųjų rūmų.

V. Liauška

mai slaptosios policijos kalėjimuose tapo Gvatemaloje įprasti reiškiniai, sakoma pareiškime, kurį revoliucinė demokratinė sąjunga išplatino Tegusigalpos mieste.

ŽIAURUS SUSIDOROJIMAS

Kaip pranešė TASS agentūra, Amerikos karinės bazės Mutlangene, kur dislokuotos pirmosios Vakarų Vokietijos teritorijoje branduolinės raketos “Peršing-2”, personalas žvėriškai susidorojo su antikarinės demonstracijos dalyviais. Kai kurių Vakarų Vokietijos antikarinė organizacijų atstovai, protestuodami prieš tai, kad Vašingtonas ir nato forsuoja ginklavimosi varžybas, surengė demonstraciją.

Ginkluoti Amerikos kareiviai užpuolė šios taikios akcijos dalyvius ir pradėjo juos žvėriškai mušti. Jie veikė ne tik kumščiais ir pakaustytais batais, bet ir šautuvų buožėmis. Šio susidorojimo metu daug demonstrantų sunkiai traumuota ir sužeista.

PROTESTAVO PRIEŠ BOMBOS BANDYMUS

Kaip pranešama iš Papejetės, šiame prancūzų Polinezijos administraciniame centre įvyko masinė protesto demonstracija prieš Prancūzijos branduolinio ginklo bandymus Ramiajame vandenyne. Ją suorganizavo neseniai išsteigtas Taityje “Antibranduolinis komitetas”. Tai antroji tokia manifestacija, kurios dalyviai reikalavo, kad Prancūzijos vyriausybė nutrauktų požeminius branduolinius sprogdimus Mururos atole.

Demonstrantai, jų tarpe — žymūs vietinių politinių partijų atstovai, nešė šūkius, raginančius suteikti nepriklausomybę Taičio salai.

ŠKOTIJOS DARBININKŲ DEMONSTRACIJA

Daugiatūkstantinė darbo žmonių demonstracija įvyko Škotijos administraciniame centre Glazgove. Su šūkiu “Škotija neparduodama”, “Nutraukti valstybinių pramonės šakų denacionalizavimo politiką!” darbininkai ir tarnautojai pražygiavo miesto gatvėmis, griežtai protestuodami prieš konservatorių vyriausybės planus perduoti valstybės įmones privačiam kapitalui. Demonstracijoje dalyvavo leiboristų, komunistų partijų ir tradeunionų atstovai.

TEISININKAI PIKTINASI

Tarptautinė teisininkų demokratų asociacija pareiškė didžiulį pasipiktinimą ryšium su tuo, kad iš Teherano gauti pranešimai, jog įvykdyta mirties bausmė dešimčiai vadovaujančių Irano liaudies partijos (TUDE) veikėjų, ir pasmerkė metodus, kurių griebėsi Irano valdžia tardymų metu. Tarptautinės teisininkų demokratų asociacijos pareiškime pabrėžiama, kad Irane plačiai praktikuojamos represijos prieštarauja ne tik visuotinei žmogaus teisių deklaracijai, bet ir Irano Islamo Respublikos konstitucijai.

— Vadinamas konservatyvus dvasininkų sąjūdis Moral Majority ketina pradėti rinkiminę kampaniją už perrinkimą prez. Reagano.

— Senatui padėjus ant lentynos prez. Reagano sumanymą, kad mokyklose būtų įvestas poteriavimas, prezidentas sako, kai bus perrinktas vėl reikalaus mokyklose poteriavimo.

Vilnis, 1984 balandžio 12

SALVADORO JUODAŠIMČIAI

"Pragaro vartais" vadina nykią akmeningą dykvietę šalia San Salvadoro miesto centro, kur plyti gili dauba su stačiais skardžiais. Ši vieta nuolatos paskendusį rūke. Vėlai naktį prie skardžio privažiuoja sunkvežimiai, girdėti, kaip dirba varikliai. Po to pasigirsta šūviai... Atėjęs čia rytą tarp šiukšlių krūvų pamatysi žmonių lavonus.

Tokiu šurpą keliančiu epizodu padeda pasakojimą apie Salvadore siautėjančius mirties eskadronus" JAV išeinantis "Los Angeles Times".

Kas tie salvadoriškieji juodašimčiai, kas jų kruvinų nusikaltimų įkvėpėjai ir organizatoriai?

Kylant pasipriešinimo prieš pardsavėliškus režimus bangai, jau prieš kokius ketverius metus Salvadora biznierių ir stambūs žemvalžiai ėmė organizuoti savisaugos grupes neva prieš "komunistinį terorą". Ypač pagarsėjusios žiaurumu bandos gavo "mirties eskadronų" vardą. Jų nariai dėvėjo juodus drabužius ir kaukes su įrašais "eskuadron de la muerte" arba sutrumpintai "EM". "Eskadronai" susikūrė kaip ultradešiniųjų pažiūrų turtuolių "brolijos", iš pat pradžių susibroliavo su aukštąja karuomenės vadovybe, "eskuadronų" vadais tapo armijos karininkai.

Šiandien "mirties eskadronai" jau kažkas daugiau nei ginkluotos biznierių ir latifundininkų sūnelių gaujos. Salvadora juodašimčių pavyzdžiu pasėkė oficialioji policija, pagaliau ir armija. Policija net padarė guminius antspaudus su raidėmis "EM". Tos raidės išpaudžiamos ant nužudytųjų kaktų. "Mirties eskadronai" tapo tarsi širma ir policijos bei armijos nusikaltimams prieš krašto gyventojus. Sudaroma regimybė tarsi žudo ne policija ir armija, o kažkokie "mirties eskadronai". Šis vardas tapo baubu. Visi žino, kad tai siaubas, bet kas konkrečiai jį neša, nežino niekas.

O vis dėlto "mirties eskadronai" ne pasaka vaikams pagąsdinti, o baisi šiandieninio Salvadora realybė — tai žudikai profesionalai, vykdančius juodžiausios reakcijos užduotis. "Mirties eskadronai" sudaryti iš armijos karininkų, policijos, saugumo darbuotojų. Veikia tarsi savaveiksmai. Dieną jų nariai užsiima įprastine veikla, o atėjus naktiai tampa žudikais. Prsidėjus komendanto valandai, važinėja po miestus kulku nepramušamais automobiliais, gerai ginkluoti. Kadangi turi ryšius armijoje ir policijoje, tarp "mirties eskadronų" ir viešosios tvarkos saugotojų nesusipratimų nebūna.

"Mirties eskadronų" tikslas esąs demaskuoti "slaptus komunistus", žudyti juos, sprogdinti jų namus.

Tas pats "Los Angeles Times"

Trumpai

— Velionio prez. Rooseveltto sūnus James Roosevelt agituoja, kad prez. Reaganas būtų perrinktas. Matyt jo nuomonė yra, kaip jo tėvas Amerikos kapitalizmą išgelbėjo nuo sugriuvimo, taip išgelbės ir prez. Reaganas.

— Čikagos diecezijoje gali pristigti kunigų. Kaip praneša kunigų senatui Rev. J. Cletus Kiley, apie 1990 metus diecezijoje kunigų sumažės nuo 950 iki 795, o naujų iššventins koks 104.

— Eastern Airlines kompanijos pirmininkas Frank Borman pernai Vilnis, 1984 balandžio 12

pasakoja, kaip "mirties eskadronai" ruošiasi "operacijai".

Grupė, kuriai vadovavo tūlas Garsa, susirinkdavo kartą per dvi savaites ir sudarydavo įtartinųjų, kitaip sakant, mirti pasmerktųjų sąrašus. Juose būdavo pavardės ne partizanų, o visuomenės veikėjų, neretai gerai pažįstamų. Sąraše galėjai, pavyzdžiui, aptikti pavardę prekybos rūmų nario, kuris neatšargiai prasitarė apie žemės reformos reikalingumą, arba pavardę savo firmos darbuotojo, kuris įtariamasis esąs profsąjungos aktyvistas, arba net ir ministro pavardę. Beje, "mirties eskadronai" labai parankūs ir asmeninėms sąskaitoms suvesti.

1980 metų rudenį į Salvadorą atvyko grupė Argentinos slaptosios tarnybos darbuotojų — "purvino karo" veteranų, kurie aštuntajame dešimtmetyje padėjo žiauriai susidoroti su partizanų, vadinamų "montoneros", judėjimu. Tada Argentinoje buvo nužudyti arba dingę be žinios 30 tūkstančių žmonių. Šitie "veteranai" sudarė mobilią grupę (joje buvo taip pat "specialistų" iš Čilės, Gvatemalos) ir tapo "mirties eskadronų" patarėjais arba instruktoriais.

Šiandien ne paslaptis, kad Salvadora juodašimčiams vadovauja patys aukščiausi armijos karininkai. Salvadora diplomatai pripažinę, kad "mirties eskadronų" globėjų sąrašas pirmasis — gynybos ministras generolas Videsas Kasanova. Antrasis — generalinio štabo viršininkas pulkininkas Onisiferosas Viandonas. Tame pat sąrašas pulkininkai Monterosas ir Rubiosas, 1982 metais Čilėje praėję saugumo tarnybos darbuotojų kursą.

Policijos šefas pulkininkas Lopesas Nuila laikomas "slaptosios antikomunistinės armijos" vadu. Vienas iš "mirties eskadronų" globotojų — pats nacionalinės gvardijos direktorius, o jo pavaduotojas Umberto Gomesas betarpiškai vadovauja vienai iš juodašimčių gaujų.

Visi šie žmonės, pabrėžia "Los Angeles Times", užima vadovaujančius postus armijoje, policijoje, nacionalinėje gvardijoje. Tokiomis aplinkybėmis būtų didžiausia iliuzija galvoti, kad Salvadore kas nors imsis pažaboti nusikaltėlių bandas. Belieka pridurti, kad po viso to Vašingtone ir toliau neraudonuodami tikina, kad Salvadore "pasiekta pažanga žmogaus teisių srityje". Tenka tik pavydėti ponams iš Baltųjų rūmų atkaklumo ir sugebėjimo matyti daiktus ir reiškinius jiems palankioje šviesoje. O mes norėtume tikėti, kad ir Salvadore galutinai žodį tars pati laudis. Taip pat ir Gvatemaloje, Hondure, Kostarikoje. Kaip kad tarė Kuboje, Nikaragvoje.

L. Girėnas

gavo algos mažiau \$59,778, tegavo \$282,224. Nieko sau alga; apie kokią paprastą darbininką ne sapnuoti nesapnuoja.

— Centro biuro dumenimis, lapkričio mėnesį, prezidento rinkimuose, Amerikoje bus 174 milijonai piliečių, turinčių teisę balsuoti. Illinois valstijoje tokių bus 8,410,000.

— Moterų unijisčių koalicijos prezidentė Joyce Miller sako, jog prez. Reaganas nemano, kad moterys darbe turi turėti tokią pat teisę, kokią turi vyrai darbininkai.

Apie "I Love Lithuania"

Praejusieji metai buvo ne šiaip sau metai. Ypatingi. Istoriniai. Tokių dar niekada nėra buvę ir vargu ar bebūs...

Tai tik dalis to susižavėjimo 83-iais, kuris tiesiog nebetelpa veiksniškos spaudos puslapiuose. Tiesa, susižavėjimo skystis gerokai atmieštas tarpusavio rietenų seilėmis, bet apie tai — vėliau.

Taigi, apie tuos 83-iusius.

Pradžiai pasitelkime Čikagos "Draugą". Jis rašė:

"Pabaltijo laisvės dienos paskelbimas, prezidento Ronaldo Reagano viešas proklamacijos pasirašymas, jo kalba ir daugiau nei 200 pabaltiečių priėmimas Baltuosiuose rūmuose yra istorinis ir nepaprastos reikšmės įvykis.

Tokio laimėjimo pabaltiečiai dar nėra iki šiol turėję kovoje dėl savo kraštų laisvės".

Vienas ALT-os veikėjų — J. Genys — džiaugėsi kitkuo:

"Turime prezidentą, laikantį plakatą "I LOVE LITHUANIANS", kuris nebijo kelti Lietuvos klausimą... taigi, esame tikri, kad vieningai dirbdami, galime daugiau padėti tėvynei".

Pasirodo, kad pačio įvairiausio plauko "veiksnių" vargo, stengėsi ne dėl savęs — vis dėl to tėvynės. Ta proga netgi patį prezidentą išjudinę. Tas netgi stvėrėsi plakato, kuris skelbė, kad jis mylės lietuvius.

Visa tai 83-iusius ir padarė istoriniais, nepaprastais metais... Tačiau kai kurių "made in Chicago" veikėjų vis tik bloga atmintis. Juk ir anksčiau savo meilę jiems yra reiškę aukšti pareigūnai. Kai kurie ėjo tiek toli, kad ryždavosi ragauti Marquette park lietuviškus patiekalus ar tardavo keletą žodžių lietuviškai.

Berods, Ronald Reagan to dar nėra daręs? Taigi, ir čia "kovoje dėl Lietuvos" dar labai platus horizontai. Šiaip ar taip, juk metai rinkiminiai. Tokie, kai kandidatai į prezidentus skelbiasi myli visus ir viską: ispanus ir graikus, moteris ir vyrus, šunų globėjus ir krokodilų saugotojus — visus, kas tik gali balsuoti.

Taigi, čia tikrai platus horizontai...

Na, bet vėl grįžkime į tuos istorinius 83-iusius.

Objektyviai kalbant, netgi pačių "veiksnių" tarpe atsirado tokių, kurie turėjo pripažinti, kad įvyko... nieko — šnekant modernia lietuviška šio krašto kalba.

Įnirtingoje antitarybinėje kampanijoje dabartinė Vašingtono administracija naudojasi bet kieno paslaugomis. Tad kodėl nepalaikius ir plakatėlio "I love Lithuanians" — juk tai nieko nekainuoja? Kaip, sakysime, kokios nors "dienos" paskelbimas ar "proklamacijos" pasirašymas.

Dar daugiau. Tai — proga reklamai, tegul ir toli gražu ne pirmos rūšies, bet — vis dėlto...

Įdomu ir būdinga: tai, kas "veiksniams" tapo istoriniu, didžiulės reikšmės įvykiu, Amerikos mastu praėjo visiškai nepastebėta — nors buvo įpainiotas "pats" valstybės galva!

Tai ne koks nors liberalų ar kokių ten kitokių nepatikimų asmenų ar spaudos leidinių pareiškimas. Tą rašo — prašau ypač įsidėmėti — didžiai patriotiškas ir taip pat didžiai patikimas... "Draugas".

Taigi:

"Štai Pabaltijo laisvės dienos pa-

skelbimo proga Baltuosiuose rūmuose buvo suruoštas iškilmingas priėmimas, kuriame dalyvavo 200 žmonių ir pats prezidentas pasakė neeilinės reikšmės kalbą.

Priėmimą stebėjo visų spaudos agentūrų ir televizijos tinklų korespondentai. O ką apie tą įvykį per spaudą ar TV sužinojo eilinis amerikietis? Beveik nieko".

Taigi, iš tiesų: įvyko nieko. Tai būta eilinio, vieno iš šimtų ir tūkstančių šou Baltuosiuose rūmuose — jie jau seniai nieko nestebina ir lygiai taip pat seniai niekas rimtai į juos nežiūri. Niekas — išskyrus "veiksnius".

O jie į tai žvelgia taip rimtai, kad dabar "kovoje dėl Lietuvos" prsidėjo visiškai naujas, irgi nemažiau "istorinis" etapas — reikia gi kažkam galvą papuošti pergales laurais. Jos tiesiamos laurų link, kliudo viena kitai, stumdosi, badosi kaktomis.

Susirėmė kaktos iš Čikagos ir New Yorko, saulės įkaitintos galvos iš Kalifornijos ir labai atvėšę iš Bostono ar Detroito. Vyksta kiti — jau antri iš eilės — "istoriniai metai". Neišlaikė vieno senų "veiksnių" — J. Daugėlos — nervai, ir jis varganai atsiduso:

"O labai dideliai daliai lietuviškos visuomenės tas nuolatinis nepasidalinimas laimėjimų laurais jau yra gerokai nusibodusi istorija.

... O šiandien šį reikalą yra užmiršę ir tie, kurie jį parengė, ir tie, kuriems teko laimėti būti šių iškilmių liudininkais".

Vaje, vaje! Tiesa, dar yra Lietuva, dėl kurios, kaip skelbiama, buvo atlikti visi šie žygdarbiai. Bet jai — nuo to nei šilta, nei šalta...

V. M.

GALIMA NESUNKIAI PALYGINTI

Taikos šalininkų judėjimas — ne vien demonstracijos, mitingai, konferencijos. Daugelis organizacijų, grupių ir atskirų asmenų kruopščiai renka faktus, kad galėtų visuomenei atsakyti į konkretų klausimą — kas šiuo metu grasina taikai? Kai pernai Prahoje vyko pasaulinė asamblėja "Už taiką ir gyvenimą, prieš branduolinį karą", jai buvo pateikta nemaža duomenų apie TSRS ir JAV ginkluotąsias pajėgas, jų išsidėstymą. Kadangi dabartinė JAV administracija kaltina TSRS "globaliniu karinės jėgos plėtojimu siekiant strategiškai apsupti Vakarų", taikos šalininkų surinkti duomenys atsakė į šį klausimą tvirtu "ne". Manome, kad juos bus įdomu palyginti ir mūsų skaitytojui.

TRUMPAI

— Nacionalinės Aeronautikos ir Erdvės Užkariavimui Administracijos (NASA) darbuotojai sako, jog po 25 metų JAV galėtų kolonizuoti Mėnulį, įkurti ten žmones, operuojamas robotais.

— Kongresmano Charles Hayes iniciatyva Čikagoje jau įvyko net du apklausinėjimai apie alkanų žmonių padėtį mieste. Tokie apklausinėjimai numatoma turėti ir kituose didesniuose miestuose.

— Afro-amerikiečių darbuotojai, kurių tarpe yra unijistų, dvasininkų ir kongresmanų, paskelbė "Liaudies platform", pagal kurią bus siekiama, kad prez. Reaganas nebūtų perrinktas. Jų tarybinės Tėvynės labui.

V. Petkevičienė

... dėjosi Grenadoje

Tarybinis dėstytojas Vladimiras Peryškinas, dirbęs Grenadoje ir gyvenęs ten su žmona ir sūnumi, kai Amerikos agresoriai jį ten užklupo, grįžęs namo į savo gimtąjį miestą Kišinovą štai ką pasakoja:

Mūsų dėstytojų grupė turėjo ruošti Grenadoje vietinių mokyklų mokytojus ir padėti jiems parengti naujas programas šalies mokymo įstaigoms, pasakoja Vladimiras Peryškinas.

Salos gyventojai mus sutiko draugiškai ir nuoširdžiai. Jie didžiai gerbė visus, padedančius kurti naują gyvenimą. Kartu su mumis dirbo Kubos, Vakarų Vokietijos, Bulgarijos pasiuntiniai, duosniai dalijęsi su vietiniais savo patyrimu. Visą gyvenimą atsiminsiu savo naujuosius draugus — mokytojus ir moksleivius vienoje iš Sent Saint George vidurinių mokyklų, kurioje turėjau pirmąsias savo pamokas. Daugelis moksleivių svajojo mokytis Tarybų Sąjungoje. Jie patys troško kuo daugiau sužinoti apie Tarybų šalį, nes jiems tai buvo Lenino ir Spalio revoliucijos šalys.

Grenadiečiai didžiuojasi savo revoliucijos laimėjimais, tuo, kad sėkmingai grūmėsi su nedarbu, neraštingumu, atkakliai vykdė žemės reformą. Kiekvienas jautėsi susijęs su šiais demokratiniiais iškovojimais. 1984 metų kovo mėnesį Grenada ketino iškilmingai paminėti 5-ąsias revoliucijos metines. Tie metai būtų tapę ypatingais metais šalies istorijoje. Jie buvo paskelbti visų gyventojų švietimo metais. Jauna, revoliucinė Grenada dirbo, mokėsi, kūrė naują gyvenimą. Žmonės pajuto, kas yra liaudies valdžia, ką reiškia būti savo tėvynės šeimininku. Dabar laisvąją Grenadą sutrupė Amerikos kariuvių batai, o jos ateitį sušaudė...

Iš mūsų namo — ant kalvos, netoli statomo tarptautinio aerouosto, — matėme, kaip nuo Amerikos laivų, priplaukusių prie salos, pakilo malūnsparniai bei lėktuvai ir apšaudė sostinės gyvenamuosius kvartalus. Radijo stoties "Laisvoji Grenada" diktoriaus paragino visus kovoti su okupantais. Menkai mažai ginkluoti mažytės Grenados armijos kariai ir liaudies milicijos būriai stojo į nelygų mūšį su iki dantų ginkluotais Amerikos kareiviais. Dangų aptemdė gaisraviečių dūmai, malūnsparniai zujo taip žemai, jog net matėme veidus

pilotų, šaltakraujiškai šaudžiusių į gatvę bėgančius žmones. Mūsų akys nuo žemės paviršiaus buvo nušluota radijo stotis "Laisvoji Grenada". Toks pat likimas ištiko ir psichiatrinę ligoninę. Okupantai it skalikai medžiojo visus, kas bent kiek priešinosi.

Mano šeimai vargais negalais pavyko nusigauti į Tarybų Sąjungos pasiuntinybę. Netrukus ją apsupo Amerikos pėstininkai. Pasiuntinybėje buvo nedidelės vandens atsargos — po litrą žmogui per dieną, bet trūko produktų, nebuvo elektros. Nusprendėme paleisti generatorių. Bet staiga driokšterėjo sprogimas: į pasiuntinybės pastatą paleido raketa. Tiesiog atsitiktinai niekas nenukentėjo.

Prieš išsiunčiant žemino, tardė, kratė net moteris ir vaikus. Mus bandė įbauginti, išprovokuoti. Bet niekas nepalūžo.

Amerikos interventai, užpuolę beginklę šalį, tikino darą tai "gindami tėvynainių gyvybę". Aš su šeima gyvenau už keliasdešimt metrų nuo Amerikos studentų namo. Pats mačiau: niekas jiems netrukė ramiai mokytis, niekas negrėdė jų gyvybei. O jų "gelbėtojai" tik praėjus kelioms dienoms po įsiveržimo prisiminė savo pagrindinį "tikslą" ir išstatė sargybas.

Prezidentas Reaganas tvirtino, jog statomas tarptautinis aerouostas buvo skirtas kariniams tikslams. Tai akivaizdus melas. Grenada, neturinti pramonės, iki pat šiol viską importuodavo iš kaimyninių valstybių; šaliai labai reikėjo ryšio su išoriniu pasauliu. Jos gyventojai vylėsi, kad atidarius naująjį aerouostą, padaugės turistų, sparčiau vystysis šalies ekonomika.

Dabar Grenadai ugnimi ir kalaviju primesta "laisvė" gyventi ir galvoti amerikietiška. JAV administracija, atmetus demagogiškus samprotavimus, ketina atstatyti aerouostą ryšium su savais, toli siekiančiais planais...

... Mano septynmetis sūnus Saša ir dabar naktimis sapnuoja apšaudymus, aš jį raminu, bešaukiantį per miegą. Galvoju apie jo draugą Bomą — jis gyveno kaimynystėje su mumis Saint Georgioje. Tai buvo labai išdidus ir nepriklausomas berniukas. Noriu tikėti, kad, išugdytas revoliucijos, jis niekuomet neužmirš jos idealų ir pildys kovotojų gretas. K. T.

KĄ GELBĖTI?

Įvairių atskalūnų prastas vardas neįaudina "vaduotojų", svarbiausia — te jie pučia "vaduotojų" dūda, tešmeizija ir menkina Tarybų Lietuvą.

Savo laiku jų spaudoje buvo sukeltas triukšmas ir pradėta neeilinė kampanija įžymiam Lietuvos gamtos paminklui — Puntukui "gelbėti" ... Paskui sekė žinomo atskalūno ir buvusio mokslininko interviu, pasisakymai apie "naujausius" Lietuvos gamtos niokojimo faktus. Bet Puntukas stovi kaip stovėjęs — apsimelavo buvęs mokslininkas. Tendencija čia aiški: augantis aplinkos apsaugos šalininkų judėjimas visame pasaulyje anksčiau ar vėliau atkreips dėmesį į "vaduotojų" spaudos "antis", gal net pasmerks viešai bolševikus už Lietuvos gamtos ir vandens "teršimą". O tada "vadavimo" bus sužibėtu naujomis spalvomis! Bet ne taip paprasta čia taškus

Lietuvoje labai daug nuveikta. Štai, pavyzdžiui, kas daroma vandens švarumui užtikrinti.

Pirmiausia reikia pasakyti, kad jau visą dešimtmetį racionalaus vandens naudojimo ir apsaugos klausimus Lietuvoje reglamentuoja Lietuvos vandens kodeksas. Moksliškai pagrįstas vandens paskirstymas iš anksto planuojamas generalinėse jo išteklių naudojimo ir apsaugos schemose, detalizuojamas upių baseinų schemose, miestų generaliniuose planuose, pramonės rajonų schemose. Nuo 1979 metų išduodami specialūs vandens naudojimo leidimai, apibrėžiantys kiekvieno naudotojo teises ir pareigas.

Tarybų Lietuvos pramonė nuolat auga, bet organizacinės bei technologinės priemonės padėjo sustabdyti vandens naudojimo augimą: praėjusį penkmetį jis tesudarė 1,7 proc., o šiame penkmetyje net mažėja.

SUSITIKIMAI

SUVENYRAS

Yra Amerikoje lietuvių, kuriems jau ne kartą spaudžiau ranką. Iš jų — ir mano bendravardis Pranas, toks apvalus, mažiau negu vidutinio ūgio vyras, pakeltu pilvuku ir išpūstais veidais.

— Ar anksčiau tokį žilą rasdavau? — per kiekvieną susitikimą godžiai mane apžiūrėdavo svečias ir juodose, čigoniskose akyse degino džiaugsmą nelyg naktis jonvabalius. — Ėgi, ėgi, taip ir penkiasdešimt metų nesulauksi, — negailestingai guodė, o paskui, lyg atsiprašydamas už šurkštoką pokštą, nuoširdžiai ir ilgai ploja per petį.

— Žilas plaukas — tik ant protingos galvos, — stengiuosi nepasiduoti, prisiminęs ką sako žmonių išmintis. O kai tokie mūsų pasiveikinimai pasibaigia, bendravardis išsitraukia suvenyrą — ir būtent visuomet automobilio raktams sukabinti grandinėle. Įteikdamas ją linksmai paberia:

— Mašiną tai jau pats nusipirk!

— Nusipirkau, Pranai, — šikart atsakiau svečiui.

Neilga it uodo snapas pauzė išdavė, kad mano bendravardis šito nesitikėjo. Tiek kartų dovanojo automobilio raktams grandinėle, tiek kartų linkėjo PAČIAM nusipirkti mašiną, tiek kartų išgirsdavau, kad būtinai nusipirksiu ir vis nenusipirkdavau, ir — šei! Pranas pakėlė akis, įdėmiai pažvelgė į veidą ir suvokęs, kad pasakiau teisybę, paapgailėstavo:

— Tai ką tau kitą kartą padovanosiu? Ot koks klausimėlis!

— Ką nors. Kad tik linkėjimai išsipildytų, — pasakiau jam, tačiau neaiški nuojauta vertė galvoti, kad svečias sugrįš prie šio, atrodytų, dėmesio neverto pokalbio ir jį pratęs.

Nuojudata neapgavo.

... Į Druskininkus išvažiavome

Pramonėje nemažai padaryta ir daroma diegiant apytakinės bei pakartotinio vandens naudojimo sistemas, keičiant geriamąjį vandenį techniniu iš paviršinių telkinių. Prieš 20 metų įrengtos apytakinės ir pakartotinio naudojimo sistemos padėjo sutaupyti apie pusę šviežio vandens. Dabar padėtis kita. Jeigu tokios sistemos nebūtų naudojamos, tai švaraus vandens reikėtų net tris kartus daugiau, negu kad dabar tiekama. Apytakinę sistemą įrengimu respublika yra viena iš pirmaujančių Tarybų Sąjungoje.

Gamybinis susivienijimas "Akmenės cementas" vienas iš pirmųjų Tarybų Sąjungoje įsirengė benuotakinę sistemą. Ši gamyba ne tik neišleidžia savo nutekamojo vandens, bet sunaudoja gamyboje ir Akmenės miesto nutekamąjį vandenį, prieš tai jį išvaliusi biologinio valymo įrenginiuose. Vien per keletą pastarųjų metų įrengtos galingos apytakinės sistemos Jonavos gamybiniame "Azoto" susivienijime, Kėdainių chemijos, Panevėžio autokompresorių gamyklose, Mažeikių naftos perdirbimo įmonėje. Techninio vandens tiekimui iš paviršinių vandens telkinių pastatyti gamybiniai vandentiekiai Vilniuje, Kaune, Alytuje, Kapsuke, Panevėžyje, Plungėje, Telšiuose.

Visiškai aišku, kad "vaduotojų" prasimanymai apie gamtos niokojimą ir konkrečiai — vandens teršimą — Lietuvoje neturi jokio pagrindo.

V. Liauska

pavėlavę — jau beveik įdienes. Ir nors kelias nepriskaičiuoja — nei pusantro šimto kilometrų, o jau apie Pirėčius pajutome troškulį. Saulė žėrė spindulius, o alsu tvanka žadėjo perkūniją.

— Kad taip vandens stiklą — užsiminiau pirmas.

— Ir kad dar su ledu, — mieliai pritarė bendravardis, — tačiau nuo to tik dar didesnis troškulys uždegtumurus.

— Vandens? — atsiliepė vairuotojas. — Su ledu? — perklausė ir trumpai pažadėjo: tuojau bus. Ir iš tiesų, netrukus sustojome prie gilaus, iš tolo tyro vandens vėsa dvelkiančio šulinio netoli geležinkelio pervažos Valkininkuose.

Atsigėrėme. Vanduo ledinis. Atleisdami kojas, atsiremėme į šulinio rentinį ir žiūrėjome į apsvaigusius Valkininkų pušynus.

— Tai ir tu Amerikoje giminių turi? — nei iš šio, nei iš to prašneko svečias.

— Kodėl to klausai? — nuoširdžiai nesupratau.

— Pats gi sakei, kad mašiną turi, — paaiškino jis.

Negreita sugaudžiau atsakymui žodžius. Šitų kraštų dūžiai, tą išgirdę, tuoj būtų pašaukę: "ak, dzievuli!", ir parodė į svečią, paprašė: pasakyk jam, dzievuli, kad automobilį nusipirkau už locnus pinigų. Aš to nepadariau — pradžioje užspringau netikėtu svečio numanymu, o paskui pasidarė gaila: atvažiavo Pranas vienas, antrą, trečią, jau penktą kartą, kelionė išleido daugiau dešimties tūkstančių dolerių, o ką jis pamatė? Jam kažkodėl atrodo, kad Lietuvos žmonės važinėja Amerikoje gyvenančių giminių nupirktomis mašinomis. Ką pasakyti mano senam pažįstamui Pranui? Viena pušis jam visas miškas, o tikro miško — nemato...

Po truputį įprantu nesukbėti ir šitai neretai gelbsti. Jau mašinoje svečiui pasakiau, kad Amerikoje turiu ir brolių, ir seserų. O kad neliktų jokių abejonių, tai kiek leido mašinos kėbulas, pakėliau ranką ir vaidindamas oratorių pašaukiau: broliai lietuviai ir mielosios sesės!...

— Tokie ten mano giminės. Patys artimiausi... Argi — ne? Ir tu iš brolių sąrašo neišbrauktas, — dabar jau tapšnojau per petį Pranui ir, nenorėdamas, kad svečias užsigautų, žiojau burną kiek beileido žiaunos ir stengiausi nuotaiką pralinksminti dantimis. Nuoširdaus juoko nebuvo.

Neabejoju, kad su savo bendravardžiu Pranu iš Amerikos dar susitiksiu ne kartą, tik nežinau, kokį suvenyrą šikart atveš... Tačiau širdyje įsiėdė ir apmaudas, kad tiek kartų turėjęs jį svečiu, nesugebėjau parodyti mūsų gyvenimo, kuris pajėgus nupirkti mašinų daugiau, negu jų kol kas pagamina šalies pramonė.

Pranas Karlonas



— Mažučiai jus mano... —

Vilnis, 1984 balandžio 12

KULTŪRINIS gyvenimas

Lietuvos filmų kelionė per pasaulį

VYT. ALSEIKA
mūsų bendradarbis Vilniuje

Amerikos lietuviai gerai prisimena Juožą Vaičkų. Nuo 1923 m. iki 1931 m. jis praleido JAV, čia statė spektaklius, gyveno ir Hollywoode, dalyvavo dviejuose filmuose. O kai jis sugrįžo į Lietuvą, visiems aiškino, kad Lietuva turi pati paruošti filmus (moving pictures), reikia ir pačios valstybės paramos. Deja, tos paramos J. Vaičkus nesulaukė, nors buvo Kaune suorganizuavęs studiją artistams ruošti, nors važinėjo po Lietuvą su pranešimais. Jis mirė 1935 m., nesulaukęs savo svajonių išsipildymo.

Bet tarybinės santvarkos metais padėtis pasikeitė. Vilniuje buvo įkurta kino studija. 1953 m. Vilniuje paruoštas spalvotas filmas "Aušra virš Nemuno" ir nuo tada jau prasidėjo lietuviškų filmų kelias ir — pažanga. Pagal Kino studijos duomenis, iki 1984 m. pradžios Lietuvoje iš viso pastatyta 80 ilgametražių filmų. O kur dar šimtų šimtai sukurti kino studijos ir televizijos.

80 milijonų matė Irwin Shaw inscenizaciją

Lietuviškų filmų istorijoje svarbus įvykis buvo šių metų sausis, nes tada per Centrinę televiziją Maskvoje buvo perduotas Vilniuje lietuvių pastatytas spalvotas keturių serijų filmas — jis buvo Maskvos televizijos užsakytas, todėl ir jo premjera įvyko per Maskvos TV, kurios programos žiūri, pagal mano apskaičiavimą nemažiau, kaip 80 milijonų žmonių. O kitą dieną tas filmas buvo kartojamas, vėl daug kas žiūrėjo, gal 20 milijonų, taigi iš viso lietuviai kino artistai savo talentą parodė net 100 milijonų žmonių visoje Tarybų Sąjungoje, o Lietuvoje matė apie milijoną žiūrovų.

Kas tai per filmas? Tai ir Amerikai gerai pažįstamo Irwin Shaw apysakos "A Rich Man, A Poor Man" ekranizavimas. Jis labai gerai pavyko. Labai geras pats Arūno Žebriūno pastatymas (direction), kaip visuomet labai geros Jono Griciaus nuotraukos, vykusį L. Vilkončiaus muzika. O pati Amerika A. Šiugždos rūpesčiu parodyta labai tikroviškai. Buvo ir ekspertų, kurie prisidėjo prie filmo pasisekimo. Malonu, kad lietuviai aktoriai pasirodė geriau, negu tikėtasi. Juk visas filmas sukasi apie vokiečių imigrantų Port Philip bent 20 metų istoriją. Čia tėvus Jordach suvaidino Rūta Staliliūnaitė ir Liubomirus Laucevičius — Laucevičiaus tai



Jūratė Onaitytė, suvaidinusi svarbią rolę TV filme pgl Irwin Shaw.

buvo pati geriausia rolė. Jordach vaikus suvaidino Saulius Balandis, Remigijus Sabulis, du Maskvos aktoriai, o dukters Gretchen vaidmuo buvo patikėtas jaunai Klaipėdos teatro artistai Nelei Savičenko-Klimienei, lietuvaitei, gimusiai Vilniaus krašte.

Tai svarbi rolė ir atrodo, kad Savičenko kilis vis aukštyn, bus dažniau kviečiama filmuotis. Ji dar vaidina Lietuvos kino studijos filme "Jo žmonos išpažintis." O filme pagal Shaw dar vaidina nemažiau 20 lietuvių, jų tarpe tokie žinomi aktoriai, kaip J. Budraitis, R. Adomaitis (Boylan), labai kylanti Jūratė Onaitytė ir daug kitų. Bet maloniausia, kad filmą matė milijonai ir dar daugiau jį matys, jis bus rodomas ir užsienio valstybėse.

Lietuviai — filno aktoriai žinomi pasauliui

Koks skirtumas, kai palygini J. Vaičkaus laikus, apie 1934 m. ir dabar, praėjus 50 metų... Dabar lietuvių pagaminti filmai rodomi ne tik Lietuvoje, ne tik visoje Tarybų Sąjungoje, bet ir daugelyje kitų šalių. Ne tik Europoje, bet ir Afrikoje, Azijoje, Australijoje, taip pat ir Amerikoje, Kanadoje. 31 metai jau gaminami ilgametražiniai filmai studijoje, o kur dar TV filmai. Labai įdomu tai, kad USA aktorių, tokių, kaip T. Dreiser, O. Henry, J. London, I. Shaw ir kt. veikalus Maskvos centrinė TV kaip tik užsako paruošti lietuviams. Ir jie savo darbą atlieka labai gerai.

V.



Akademinis operos ir baleto teatras pakartotinai pastatė rusų klasiko P. Caikovskio baleto "Gulbių ežeras". Pastatymą paruošė menininkų grupė, vadovaujama Lietuvos nusipelnusio artisto V. Viržonio.

Nuotraukoje: Scena iš spektaklio. V. Gulevičiaus nuotrauka

Vilnis, 1984 balandžio 12

"SKAITANI"

Lietuvos leidyklų "Vaga", "Mintis", "Mokslas", "Šviesa" pavadinimais žinomi ir tautiečiams, gyvenantiems toli nuo gimtojo krašto, — ne vieno jų namuose, pagarbioje vietoje, stovi tų leidyklų knygos.

Lietuvos aklųjų draugijos leidykla mažiau girdėta, nors veikia jau pora dešimtmečių. Jos pirmtas — 1958 m. Kaune prie valstybinės pedagoginės literatūros leidyklos įkurta vadovėlių akliesiems redakcija. Tais metais pasirodė ir pirmasis leidinys — iliustruotas elementorius "Saulutė".

Dabar per metus leidykla išleidžia daugiau kaip 100 pavadinimų įvairių knygų (per 1000 leidybinių lankų). Suskaičiavus produkciją nuo pat veiklos pradžios, tų pavadinimų susidarytų 1432, o lankų — 15,086.

Kaip akliieji skaito? Priminsime, kad jiems raštą — šešių taškų sistema, kurią užčiuopia pirštai, — XIX a. pradžioje sukūrė Luji Brailis. Regėjimo netekęs žmogus Brailio rašto dėka jau nesijaučia beraštis.

Lietuvoje pirmąją lietuviškąją Brailio abėcėlę 1927 m. sudarė P. Daunys. Bet apie platesnę leidybą buržuaziniais metais nebuvo nė kalbos. Entuziastai nemažai knygų tada perrašė rankomis. Tiesa, pasirodė pirmasis Aklųjų instituto auklėtinių literatūrinių bandymų rinkinys, nereguliariai ėjo žurnalas "Aklųjų dalia".

Sistemiškai, planingai knygos akliesiems pradėtos leisti tik Tarybų Lietuvoje.

Išleisti knygą Brailio raštu kainuoja gana brangiai, bet regėjimo invalidai, besimokantys vidurinėse ir aukštosiose mokyklose, jau gali pirštais skaityti beveik visus reikalingus vadovėlius. O grožinės literatūros mėgėjas bibliotekų lentynose ras daugumą pasaulinės, lietuvių literatūros klasikos kūrinių. Garbinga vieta čia tenka poeto Antano Jonyno kūrybai. Šis žmogus, galima sakyti, stovėjo prie leidyklos lopšio, kiek laiko jai vadovavo. Jo "Žmogiškoji rehabilitacija" — didžiai humanistinio turinio knyga, kelianti problemas, svar-

KARTU SU LENKAIS

Varšuvoje, tarptautiniame spaudo ir knygos klube, veikė Tarybų Lietuvos knygų, fotografijos ir grafikos paroda. Lietuviška knyga igyja Lenkijoje vis didesnę populiarumą. Per paskutinius septynerius metus Lenkijos leidyklos sudarė su Lietuvos TSR 36 sutartis dėl teisės leisti lietuviškas knygas.

Kaimynai vis labiau domisi lietuvių muzika. Leidykla "PWM" prieš kelerius metus išleido M. K. Čiurlionio kūrinių fortepijonui, B. Dvariono Elegijas ir kt. Koncertuose Lenkijoje skamba B. Kutavičiaus, F. Bajoro, V. Laurušo, V. Bagdono kūriniai.

ORIGINALŪS VARGONAI

Siauliuose šiemet duris atvėrė naujieji K. Preikšo pedagoginio instituto rūmai turės dar vieną savitumą — amfiteatrinėje auditorijoje montuojami vargonai, kuriuos sumeistravo instituto muzikos instrumentų derintojas Jonas Kulikauskas ir jo sunus Algirdas. Vargonai, turintys penkis registrus, originalūs tuo, kad visos dūdos medinės, jų aukštis — iki 3 metrų.

bias tiek akliesiems, tiek ir visai visuomenei.

Lietuvos aklųjų draugijos leidykla ne vien "verčia" į Brailio raštą kitų leidyklų išleistas knygas. Parengta nemaža originalių vadovėlių. Viena specifiškiausių yra tifologinės (mokslo apie aklusius) literatūros redakcija. Čia po kruopelę renkama viskas, kas rašyta apie aklusius, pačių aklųjų darbai, tifopsichologijos veikalai ir kt. Leidžiamas didelis tifologinis žodynas — savotiška aklųjų enciklopedija.

Aklųjų draugijos leidyklos produkcija — ne vien "taškuoti" leidiniai. Respublikoje viskas daroma, kad akliieji būtų pilnaverčiai visuomenės nariai. Apie jų likimus, grįžimą į gyvenimą, pamėgtą darbą pasakoja leidyklos išleistos knygos reginčiųjų raštu: "Gyvenimas sugrįžė" (1966), "Kelio pradžia" (1968), "Nežinau mano nerimo" (1972), "Susipažink su mano gyvenimu" (1978). Neseniai tokiu keliu šviesą išvydo Tomo Sakalausko beletrizuota apybraiža apie LTSR liaudies artistę Beatricę Grincevičiūtę. Leidyklos iniciatyva pirmą kartą į lietuvių kalbą buvo išverstas Deni Didro "Laiškas apie aklusius regintiems pamokyti", kurį 1977 m. išleido "Mintis".

Reguliariai leidžiamas aklųjų kūrybos almanachas "Vaivorykštė". Galbūt tai padėjo išaugti gabiems prozininkams Valentinui Zaikauskui ir Adolfui Venckevičiui. Stengiamasi skaitytojui pateikti pasaulinę grožinę literatūrą, sukurtą neregijų autorių arba liečiančių aklumo temą. Verčiama iš daugelio kalbų — rusų, lenkų, čekų, anglų, portugalų ir kt. Dabar lietuviškai jau galima skaityti tokius pasaulyje pagarsėjusius autorius, kaip Helena Keler ir Taha Huseinas, Olga Skorochedova ir Vasilijus Jeroščenko.

Knyga — vienas nuostabių instrumentų, per kurį pažįstame žmonijos istoriją, dabarties gyvenimą. Knyga akylajam padeda jaustis ir būti pilnaverčiu visuomenės nariu.

K. M.

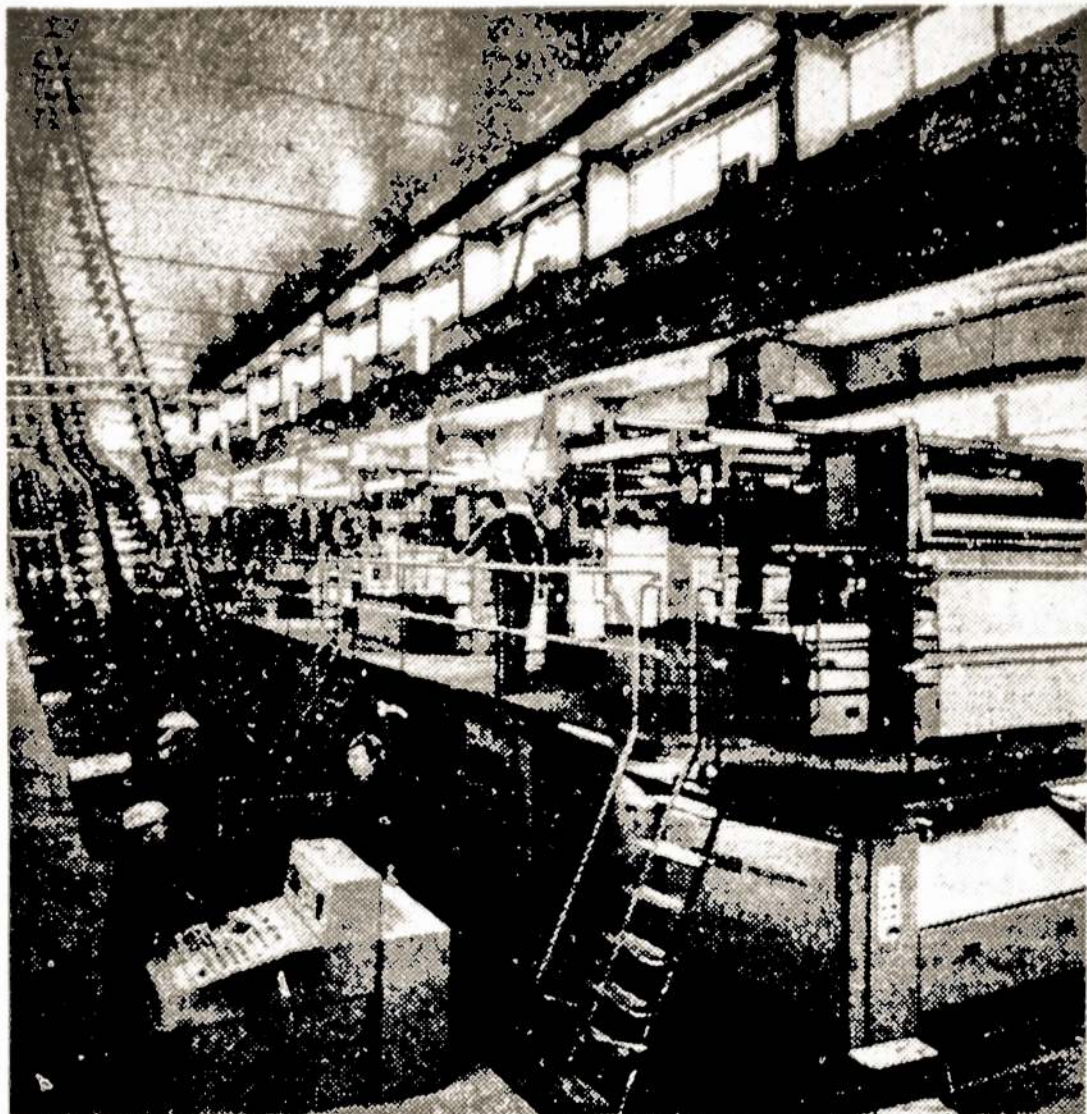


Vilniuje, Dailės parodų rūmuose veikia respublikinė taikomiosios dekoratyvinės dailės paroda. Be unikalų gobelenų, sieninių kilimų, keramikinių pano klubams, visuomeninio maitinimo centrams, eksponuojama dailių keramikinių serijų, saldainių, vazų gėlėms, juvelyrinių darbų, suvenyrų iš odos, metalo. Parodos naujovė — lietuviškas meninis stiklas ir porcelianas.

Nuotraukoje: Prie keramikos darbų ekspozicijos, kurioje dailininkų tarybinės Tėvynės labui. V. Petkevičienė



Vilniuje iškilo spaudos rūmai



Rimgaudo Eilumavičiaus nuotraukoje: Spausdinimo mašinų agregatas.

Prie Vilniaus Višuliškių gyvenamojo mikrorajono iškilo spaudos rūmai. Prie dvidešimtais aukštų redakcinio pastato, kuriame dar dirba statybininkai-montuotojai, apdailininkai ir kiti, priglūdo triaukštis gamybinis korpusas. Čia bus spausdinami respublikiniai bei kiti laikraščiai. Kaip jau pranešta, pradėjo sukintis vienas iš šešių spausdinimo agregato mašinų, spausdinant "Valstiečių laikraštį".

Nemaža darbo įdėjo "Vilniaus statybos" tresto ketvirtosios statybos valdybos kolektyvas ir penkiolika subrangovinių organizacijų, pastačiusių šį 36 metrų pločio ir 150 metrų ilgio pastatą.

Specialistai iš Rytų Vokietijos Plaueno miesto sumontavo ir išbandė visas šešias "Plamago" firmos ofsetines spaudos mašinas.

Ir štai atėjo ilgai lauktoji diena — sugaudė pirmoji spaudos mašina. Kalbamės su LKP CK leidyklos

veteranu Juozu Davidavičiumi, ketvirtį amžiaus paskyrusiu darbui spaustuvėje. Iš pradžių prie iškilosios spaudos, o dabar prie ofsetinės spaudos mašinų J. Davidavičius atidžiai ruošėsi naujam darbui, mokėsi pas Rygos spausdinimo meistrus. Kartu su montuotojais darbuosiu montuojant ir derinant naująsias mašinas.

Ir štai dabar patikėjo jam kartu su Kęstu Augumi, mechaniku Algimantu Povilavičiumi spausdinti pirmąjį laikraštį.

Kaip pasakoja LKP CK leidyklos vyriausiasis inžinierius Alfonsas Pivoriūnas, kiekviena ofsetinė mašina sugeba per valandą atspausdinti iki 70 tūkstančių egzempliorių.

Pirmasis žingsnis žengtas. Šiais metais šioje spausdinimo salėje atšvęs įkurtuves kiti respublikiniai laikraščiai. Vėliau redakciniam korpuse įsikurs ir redakcijos.

S. Magaramas

Idomus ir naudingas renginys

Siauliuose įvyko respublikos farmacinės informacijos darbuotojų konkursas. Jį organizavo LTSR SAM Vyriausiosios farmacijos valdybos darbo mokslinio organizavimo ir ekonominių tyrimų laboratorija "Farmacija", Medicinos darbuotojų profsąjungos respublikinis komitetas ir Respublikos farmacininkų mokslinė draugija. Renginio tikslas — toliau gerinti farmacinę informaciją, skleisti geriausių darbuotojų patirtį, kelti jų kvalifikaciją ir profesinį meistriškumą.

Konkurse dalyvavo 12 žmonių (Kauno, Klaipėdos, Siaulių ir Vilniaus zonų konkursų nugalėtojai). Tai farmacinės informacijos kabinetų, vaistinių informacijos skyrių ir vaistinių informatoriai provizoriai. Konkurso dalyviams sveikino Siaulių miesto LDT vykdomojo komiteto

čikienė.

Provizoriai parodė teorinį ir praktinį pasirėmimą: atsakinėjo į teorinius klausimus pagal iš anksto sudarytą programą, parengė rašytines ekspresinformacijas gydytojams apie sinaflano tepalą bei sprendė Respublikinės Siaulių m. ligoninės vyr. gydytojo pavaduotojo J. Valantino pateiktas konfliktines situacijas. Atskirai buvo vertinami konkurso dalyvių namų darbai tema "Mano siūlomos vaizdinės informacijos formos".

Konkurso nugalėtoja tapo Siaulių m. suaugusių poliklinikos farmacinės informacijos kabineto provizorė B. Macienė. Jai atiteko turistinis kelialapis į socialistinę šalį. Konkurso laureačių vardus pelnė J. Urbienė — Vilniaus m. vaistinių informacijos skyriaus vedėja, užėmusi antrą vietą, ir R. Repšienė —

Pasižvalgius po Lietuvos kaimus

— Simtas dvidešimt Kėdainių rajono šeimų pernai atšventė įkurtuves naujuose vienbučiuose namuose. "Nevėžio" tarpukinės gyvulininkystės įmonės darbuotojams pastatyta dvylikos, "Pakeltos velėnos" kolūkyje — aštuonių, Žemaitės kolūkyje — keturių butų gyvenamieji namai.

— Zarasų rajono kaimo profesinėje technikos mokykloje organizuotose trijų mėnesių kursuose mokosi 44 rajono ūkių elektrikai, šaltkalviai, tekintojai bei kitų specialybių darbuotojai.

— Važiuojant iš Panevėžio Kupiškio link, už Karsakiškio miestelio beveik ligi Subačiaus plyti Panevėžio rajono Paežerio kolūkio žemės. Asfaltuotas kelias bėga šalia vingiuojančio Lėvens. Jo pakrantėse ir tarp dirbamų laukų stūkso pušynėliai, baltaliemenių beržų giraitės, eglynėliai. Kolūkyje miškai užima 677 ha.

— Akmenės rajono I. Černiachovskio kolūkio žemdirbiai perėmė naudoti naują 50 vietų vaikų lopšelių-darželių. Valstybinė komisija darbą įvertino labai gerai.

— Aštuonerius metus Kretingos rajono Kūlupėnų tarybinio ūkio kiaulių fermoje dirba Juozas Bra-

žinskas. Jis prižiūri 360 penimių, kurios per parą priauga vidutiniškai po 500 gramų, o neretai net iki 600 gramų. Už sąžiningą darbą J. Bražinskas apdovanotas Darbo šlovės trečio laipsnio ordinu.

— Garliavos remonto mechaninėje gamykloje 1983 metais buvo suremontuota dvylika tūkstančių traktorių variklių, atlikta įvairių remonto darbų daugiau kaip už aštuonis milijonus rublių. Įmonės teritorijoje iškilo didelis pastatas, kuriame įsikurs traktorių važiuoklių remonto gamykla.

— Telšių rajono Janapolės tarybinio ūkio centrinėje gyvenvietėje pradėjo veikti buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato kompleksinis užsakyimų priėmimo punktas. Dabar tarybinio ūkio darbininkai vietoje gali atiduoti skalbinius, drabužius chemiškai valymui, įvairią buitinę techniką.

— Panevėžio rajono Miežiškių daržininkystės tarybiniam daržininkystės mažesnio galingumo traktoriams stokojam traktorininkų. Siemet į rajone veikiančius trijų mėnesių traktorininkų kursų pasiūsta penkiolika žmonių.

Paruošė S. J.

Švenčionių vaistažolės

Švenčionių aukštumų kateroje, skiriančioje Žeimenos ir Dysnos upynus, pradėtas nuo Čirio ir tęsiant kalvomis pro aukštą Pratkūnų kuprą, Daugeliškį, Ceikinius, Švenčionis, Lentupį, Narutį, didelė augalijos rūšių įvairovė. Šiose apylinkėse yra gausios vaistinių augalų (čiobrelėlių, pataisų, kadagių, pelynų, kerpių, arkliauogių ir kitų) atsargos. Todėl neatsitiktinai Švenčionyse jau nuo 1883 metų veikia vaistažolių fabrikėlis.

Vaikystėje tekdavo susitikti su simpatišku žilabarzdžiu verslininku N. Taraseikiu. Jis čia prie ano meto turgavietės turėjo vaistažolių fabrikėlį.

N. Taraseisko įmonė buvo pagarsėjusi. Į ją vežė žaliavą ne tik gretimų kaimų žmonės, bet ir iš tolimųjų valsčių, pavyzdžiui, Kazėnų, Tverėčiaus, Adutiškio. Švenčionių apskrities vaistažolės buvo išvežamos į Vokietiją, Angliją, Belgiją, net už Atlanto — į Kanadą, JAV, iš viso į 32 užsienio šalis. Pelną būta nemažo. Apie 1928 metus N. Taraseikiui atsirado konkurentų. Abromavičius ir Gromovas taip pat ėmė supirkinėti vaistažoles ir eksportuoti į užsienį. Vietiniams gyventojams susidarė gera konjunktūra: rauk ajerų šaknis, rink piktžoles — vaistažoles, Švenčionys jas supirks. Tik bėda, kad ponų valdžia gamtos apsauga visai nesirūpino. Tas nesąmoningi rinkėjai,

Siaulių m. vaistinių informacijos skyriaus provizorė, užėmusi trečią vietą. Jos apdovanotos turistiniais kelialapiais po Tarybų Sąjungą geriausios jaunos farmacinės informacijos darbuotojos vardą laimėjo R. Davidavičiūtė — Druskininkų bazinės sanatorijos "Draugystė" farmacinės informacijos kabineto provizorė. Jai paskirta pinigine dovana. Be to, prizinininkės apdovanotos medicinos darbuotojų profsąjungos respublikinio komiteto I ir II laipsnio diplomais. Visoms konkurso dalyvėms pareikšta Lietuvos TSR sveikatos apsaugos ministro padėka, įteiktos atminimo gairėlės.

G. Juodviršytė



Klaipėdos apželdinimo tresto darbuotojai kiekvienais metais šiltnamiuose išaugina apie pusę milijonu gėlių žiedų.

Nuotraukoje: Gėlininkė Vilija Lengaudienė amarilių plantacijoje.

Vilnis, 1984 balandžio 12

Vis plačiau atsiveria durys turizmui

[Pasakoja Lietuvos turizmo ir ekskursijų tarybos pirmininkas V. Vengalis]

Siemet per 180,000 Lietuvos gyventojų dalyvaus kelionėse už respublikos ribų. Dar 16,000 keliaus su turistiniais keliais. Nustebinti tokį būrį turistų nelengva. Tačiau kelionė Arkties vandenyno platybėmis, mano supratimu, turėtų patenkinti patį išrankiausią turistą. Sios išvykos, kurias organizuos Vilniaus kelionių ir ekskursijų biuras, maršrutas iš Murmansko nusitęs į Vaigachio salą, Diksoną, Norilską. O toliausią šių metų kelionę siūlo Kauno kelionių ir ekskursijų biuras. Turistai lėktuvu nuskris į Kamčiatkos Petropavlovską, o iš ten laivu pasieks Komandorų ir Kurilų salas, Ueleną, Beringo sąsiaurį... Siauliačiai keliaus į Dusanbė, panevėžiečiai į Ulan Udė, respublikos žemdirbiams siūlomas naujai parengtas Celinogradas-Kustanajus.

Reikia pasakyti, kad, ieškant naujų išpūdžių, kartais nebūtina leisti už devynių jūrų. Kuo neįdomūs maršrutai į Izmailą, Gorlovką, Siktyvkara, Vorkutą, Kosovą? Jie taip pat nauji, taigi turėtų patenkinti ir prisiekusių turistų skonį. Be to, ilgus ir tolimos kelionės — tai atostogos. Ne mažiau norinčių pakeliauti savaitgaliais. Tokiems turistams siūlome vienadienes keliones lėktuvais į Talliną, Minską, Leningradą. Dar viena naujovė — išvykos į koncertus bei sporto varžybas už respublikos ribų. Vien Siaulių kelionių ir ekskursijų biuras surengs dešimt tokio pobūdžio išvykų traukiniais.

Mūsų darbo tikslas — žvalus, pailsėjęs žmogus, todėl, planuodami naujus turistinius maršrutus, siekiame, kad kuo plačiau paplistų aktyvus keliavimo būdas. Praėjusiais metais Birštone atidarytas 15 dienų maršrutas dviračių turizmo entuziastams. Siemet parengėme skirtingos trukmės maršrutus dviejų keturių asmenų šeimoms. Palangoje, Birštone, Trakuose. Rugsėjo mėnesį Kauno turistų klubas žinybų turistų sąskrydžiai, kuriuose išpopuliarėjo šeimų varžybos. Sveikintina Panevėžio kelionių ir ekskursijų biuro iniciatyva rengti sėkmingas išvykas šeimoms, turinčioms vaikų.

Mes siekiame, kad ekskursija neliktų epizodiniu įvykiu žmogaus gyvenime. Su darbo kolektyvais sudarome ilgalaikes sutartis, parengėme ekskursijų ciklus, atsižvelgdami į ekskursijų dalyvių amžių, profesiją, išsilavinimą. Užtenka pasakyti, kad 265 ekskursijos skirtos moksleiviams, 150 — žemdirbiams, 120 — tiems, kurie mokosi politinio-ekonominio švietimo sistemoje. Tai, beje, irgi mūsų darbo naujovė.

Kalbant apie ekskursijų vadovus, jie turi būti komunikabilūs, greitos orientacijos, apsiskaitę ir išsilavinę, puikiai jaučiantys įvairius psichologinius niuansus žmonės. Visada prisimenu vilnietę Vidą Ramauskaitę, kaunietę Ireną Grigienę ir palangiškį Arūną Sateiką. Tai tikri savo profesijos virtuozai.

Per 80 specialistų mums parengė Vilniaus universiteto istorijos fakultetas, o iš viso respublikoje dirba 2,000 ekskursijų vadovų. Kasmet kiekvienas iš jų aptarnauja po 2,500 turistų. Jiems talkina po 200 turizmo instruktorių, 300 vairuotojų, kitų profesijų atstovai.

Turizmo industrija neįsivaizduojama be naujų bazių, viešbučių, restoranų. Pirmuosius svečius priėmė 150 vietų turistinis viešbutis "Upytė" Panevėžyje. Dabar statybininkai triūsia prie 300 vietų valgykla. Be to, rekonstruojamos Vilniaus, Palangos, Trakų turistinių bazių valgyklos. Džiugu, kad jau paruošta 300 vietų turistinio komplekso Panevėžyje projektinė dokumentacija, toks pat kompleksas projektuojamas Klaipėdoje, o miegamieji korpusai — Vilniaus, viešbučio Kaune. Ignalinos turistinėje bazėje statoma moderni 300 vietų valgykla. Be to rekonstruojamos Vilniaus, Palangos, Trakų turistinių bazių valgyklos. Džiugu, kad jau paruošta 300 vietų turistinio komplekso Panevėžyje projektinė dokumentacija, toks pat kompleksas projektuojamas Klaipėdoje, o miegamieji korpusai — Vilniaus, Ignalinos, Trakų ir Birštone turistinėse bazėse... Kaip matote, jau šiandien galvojame apie respublikos turizmo rytdieną.

R. Valatka



Panevėžio rajono Naujamiesčio valstybiniame medžioklės ūkyje sėkmingai aklimatizuoti 25 danieliai ir 39 muflonai. Jie gyvena specialiuose dideliuose aptvaruose, loviuose randa pašarų. Sie žvėrys baikštesni, negu stumbrai ir arti žmonių neprisileidžia.

Nuotraukoje: Danieliai Naujamiesčio valstybinio medžioklės ūkio girioje.
M. Baranausko nuotrauka

Ruošia kaimui specialistus

Beveik pusšimtis Vilniaus rajono Bukiškių pirmosios vidurinės kaimo profesinės technikos mokyklos auklėtinių pirmieji respublikoje gaus sodininkystės-daržininkystės meistrų diplomus. Sios vidurinėsios grandies specialistės labai laukiamos respublikos ūkiuose, šiltnamių kombinatuose. Dar 200 šios mokyklos moksleivių įgis ekskavatorininkų ir plataus profilio traktorininkų-mašinistų specialybes.

Kaimui reikalingi vis naujų specialybių darbininkai. Todėl siemet Valstybinio profesinio techninio mokymo komiteto sistemos mokyklose įvesta keletas naujų specialybių. Antai Kauno rajono Vilkijos kaimo technikos mokykloje abiturientai gali mokytis vaisių ir daržovių auginimo meistrų specialybes. Ukmergės rajono Veprių, Jurbarko rajono Viešvilės ir kitose kaimo profesinėse technikos mokyklose

mokytis panašių specialybių gali aštuntokai.

Kėdainių rajone, Slapaberžėje, dabar ruošiami žvėrininkystės meistrai, Prienu rajone, Balbieriškyje, pieno laborantai. Pieno fermų operatorius, mokačius prižiūrėti ir remontuoti įrengimus, mechanizuotai šerti gyvulius, pradėjo ruošti jauniausia respublikoje Lazdijų rajono Veisiejų profesinės technikos mokykla. Merginoms mokyklos pasiūlė gyvulininkystės fermų laborančių, kiaulininkystės kompleksų operatorių, kaimo valgyklų virėjų ir kitas specialybes.

Sistemos mokyklos dabar kasmet paruošia beveik aštuonis tūkstančius 30 specialybių kvalifikuotų darbininkų. Lietuvos žemės ūkio, Veterinarijos akademijose sudarytos specialios būsimųjų dėstytojų kaimo profesinėms technikos mokykloms grupės.

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

DEMOCRACY IN DUTCH ARMY

Conscientious objection has been approved by the Dutch government since 1922. As recently as 1964, only 178 Dutch citizens had exercised their right to Conscientious objection. By 1980, however, because of the acceleration of the arms race and a growing awareness of the MEANING OF A NUCLEAR WAR, 3,342 applied.

The only legal requirement for a CO is a sincere commitment to pacifism. The government approves over 95 percent of all applications, a tenth of which come from men ALREADY IN SERVICE! CO's must, however, serve an 18 month period in social, cultural, health care and welfare institutions, or with pacifist organizations. Noncombatant service is not available. **Men in alternative service receive the same pay and allowances as military conscripts and enjoy full civilian rights!** Individuals who refuse all forms of national service may receive two years in prison, and, at least, seven are presently incarcerated. Some 15 organizations provide

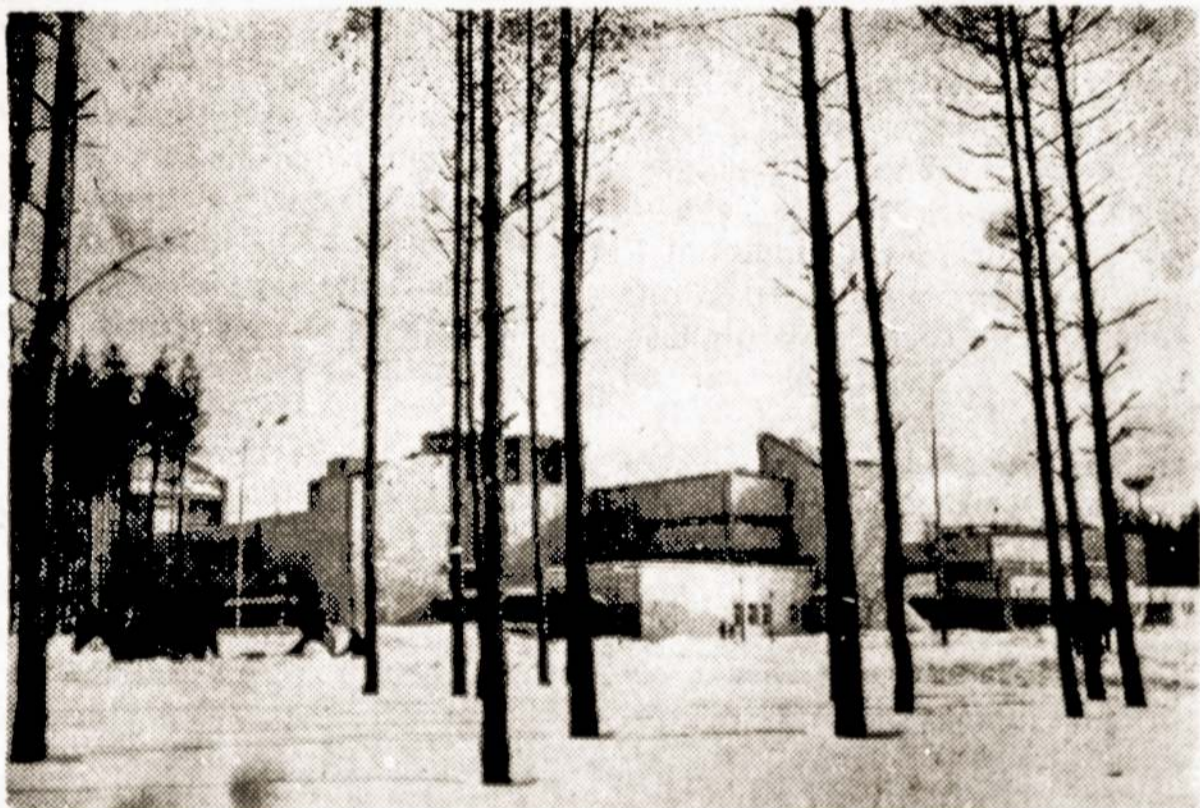
counseling and other assistance to potential CO's.

What a contrast to America, where the few organizations, such as the "Central Committee for Conscientious Objectors", 2208 South St., Philadelphia, Pa. 19146, and the "War Resisters League", which offer counseling, are subjected to harassment, threats, bombings and verbal abuse.

AMERICA'S HEROINES

International Women's Day was commemorated in a special issue by the Daily World, 3/8/84. A two page spread was devoted to six women for their outstanding achievements in behalf of the working class. One of the women honored was LUCY PARSONS, whose husband Albert Parsons, one of the seven framed "Haymarket Martyrs", was hanged for an alleged bombing, but in reality for the crime of organizing workers into unions, and for seeking to bring about an eight hour working day.

In the 30's, our folks managed a
laimejimų tarybinės Tėvynės labui.
V. Petkevičienė



Neseniai stoji rikiuotė Ignalinos atominės elektrinės pirmoji eilė. Netoli elektrinės išaugo ir jausias respublikos miestas — Sniečkus.

Gražiame pušyne ant Visagino ežero kranto pastatyti gražūs gyvenamųjų namų korpusai, nusitęsė plačios gatvės, atsirado parkai. Šiame mieste, kuris labiau panašus į kurortą, dabar gyvena daugiau kaip dvidešimt tūkstančių žmonių. Jiems pastatyta poliklinika, ligoninė, dvi vidurinės mokyklos, trys vaikų darželiai, kino teatras, kultūros namai, knygynas, muzikos mokykla. Šiandien Sniečkaus mieste verda gyvenimas.

Nuotraukoje: Sniečkaus miesto kampelis.

Vilnis, 1984 balandžio 12

Division, on the north side, just a few blocks from Newberry Library, more commonly known as "Bughouse Square" to most Chicagoans. Every night I was drawn to the square to hear leftist speakers, writers, professors, politicians, and even men from the medical profession. Since the square had been donated to the city for "Free Speech", any speaker could speak on any subject. Not even McCarthyism was allowed to intrude here.

Lucy Parsons was a familiar figure at the park, selling her Daily Workers to listeners grouped around the various soap boxes. As many as six speakers could be heard on some nights, the only requirement being that each speaker furnish his own "soap box". We were so shocked to learn of Lucy Parson's blindness in later life, and even more, to learn of her death from a fire in her wooden home. She was truly a heroine of the working class, whose entire life was devoted to the betterment of the working people, and who vigorously opposed all forms of injustice.

SONIA KAROSS—OUR LITHUANIAN HEROINE

A woman, known and respected not only by all progressive Lithuanians in America, but even beyond the borders of our country, is Sonia Kaross, of San Leandro, California, who was featured in a full page of the Daily World. Sonia was pictured in Lithuania at the funeral service for her husband in 1982, looking sad and very vulnerable.

We learned of the struggles and accomplishments of this remarkable woman. She was very active in the Peace movement, having attended every Peace Conference in Europe, where she was as known and respected for her trade union activities as for her extensive work for Peace.

"Vilnis" readers remember her from the days when the "Vilnis" came out daily, for her "Lithuanian Women's Page" and her "Women's Cultural page". This was before the paper came out in tabloid form. Every week, regardless of her numerous commitments to Peace, to union activities, to the American-Russian Institute, Sonia mailed in her voluminous material via Air Mail to the office. She is an inspiration to all of us, and we are so happy that "one of our own" was recognized as one of the truly great heroines of the working class during her lifetime!

SLAUGHTER OF THE INNOCENTS

For three and a half years the slaughter between Iran and Iraq has continued, with the blame shared by both sides. Recently, we read of the unsuccessful "human wave" assault on the southern Iraq port of Basra, which was one of the largest battlefield slaughters since World War II. Of the thousands of Iranian youths sacrificed, were many children as young as nine years of age! The Ayatollah Khomeini feels no remorse in making martyrs of tens of thousands of poorly trained "volunteers" thrown repeatedly against foes equipped with French missiles and chemical weapons. Many of the victims

Bet ne taip paprasčiausiai...
...pačiu...

turns on their faces and bodies caused by the chemicals.

The people of Iran won their independence from the tyrant Shah, only to be replaced by a religious fanatic who is executing many of the same people who risked their lives in toppling the Shah. What a tragedy.

WHY REAGAN NEEDS FOUR MORE YEARS

With the air waves flooded with campaign rhetoric, the "Innocent Bystander" in the Milwaukee Journal, Feb. 2nd, spells out why Reagan's work "is not finished," and why he feels he must be re-elected:

Rich people still have to pay some taxes

There are countries around the world not yet occupied by U. S. troops

The federal deficit is only 190 billion dollars

Every advance in civil rights in the past 200 years has not been repealed

There are names that the Russians haven't been called yet

There are still some social programs serving poor people

Vast expanses of national park and forest land have not been opened to development of strip mining

Women are still making a fuss about equality

College students continue to receive student loans

Acid rain from uncontrolled air pollution has not destroyed all our lakes yet

Not enough Marines have been killed in Lebanon

Senior citizens continue to rake in Social Security benefits and health care

Missiles have not been deployed on every square inch of Europe

Defense contractors do not make big enough profits on bolts

Some Central American death squads have not completed their CIA training

We haven't jailed everyone who hasn't registered for the draft

Hungry people are still free loading at soup kitchens

For all working men whether white, black, Latino, — for all senior citizens, — WE MUST MAKE SURE THAT REAGAN IS NOT GIVEN THE CHANCE TO CONTINUE HIS REAGANOMICS IN THE COUNTRY! Reagan must be defeated in November!

TOUCH SOMEONE

The theme song of the telephone company is "touch someone", and two families in New York were really "touched". Mrs. Jane Landenberger of Bedford, N. Y. received a 2,578 page bill from the telephone company, amounting to \$109,504. The deliverer from United Parcel Service had to develop a severe case of hernial!

Another MERE 505 page bill for \$61,180.55 was delivered to John and Connie Weinstock of Golden Bridge, N. Y. The New York telephone company surmised that someone had secured their telephone credit card numbers, and had charged the calls to them. They received new credit card numbers and credit for the huge balance. Small assurance that the same thing could not happen again.

About a week after the article appeared in the paper, a man with his back to the camera and in deep

shadow, was interviewed on TV. He confessed to the "hoax". When asked why he had brought all this grief onto the two families, he answered that he did not mean to hurt them, but wanted to show up the computer system. He said that ANYONE knowing anything about the computer system could have done what he did. He wanted to show the computer companies that their systems were too simple! More computers, anyone?

WHY JUDGES NEED TO BE JUDGED

National attention has been focussed on the case of a 12 year old girl who was placed in solitary confinement for 8 days, in a 4 by 8 foot cell, with a toilet, lightbulb, bed and radio in Fairfield, California for refusing to testify against

St. Petersburg, Fla.

Kovo 3 dieną įvyko klubo narių susirinkimas. Prezidentas Valis Bunkus pranešė, kad klubas tvarkosi gerai, gauta trys nauji nariai: Erna ir Adolfas Schultz, Mary Lavryk.

Kai pavalgėm pietus, žinių pranešėja Aldona Aleknienė pranešė, kad turime svečių iš Kanados, Grimsby, Ont., Joną ir Jane Sutus, M. Rutkauskienės du anūkus iš Čikagos, Viktoro Thomas sūnų iš Kalifornijos, kanadietė Valerija Masienė tebesisvečiuoja Floridoje.

PROGRAMA

Siame suėjime buvo staigmena. Emilijos Drobienės duktė paskambino pianinu. Jinai yra gera pianistė, publikai patiko. Choras sudainavo penkias dienas. Be to dar Jaikui Armatukui Happy Birthday. Jis yra gėlininkas, kiekvieną šeštadienį atneša rožių choristėms ir yra dosnus choro rėmėjas. Happy Birthday buvo sudainuota taip pat Filomenai Skapick ir kanadietei Valerijai Masienei.

Klubo pirmininkas padėjo choro mokytojai Elenai Janulytei, choristėms, choristams, pianistei Drobienės dukrai Augustinai, gospadinėms už skanius pietus ir publikai už gausų atsilankymą.

Po to vyko šokiai. Publika namo skirstėsi patenkinta parengimu.

LLD 45 KUOPOS NARIŲ SUSIRINKIMAS

Kovo 10 dieną įvyko LLD 45 kuopos narių susirinkimas. Susirinkimą atidarė kuopos pirmininkas S. Kuzmickas. Pranešė, kad netekome vėl vienos narės — K. Valiulis, paprašė narius vienai minutei atsistoti ir tylos valandėle pagerbti mirusią narę. Toliau savo pranešime akcentavo, kad kuopa tvarkosi labai gerai. Finansų sekretorė Helen Šarkiūnienė pranešė, kad kuopos nariai duokles mokasi gerai.

"Laisvės" vartininkas Povilas Alekna pranešė, kad vėjus baigėsi ir padėjo visiems, kurie laikraštį atsinaujino ir užsipnumeravo bei parėmė aukomis. "Vilnies" vartininkės Julijos Andriulienės susirinkime nebuvo, bet kuopos pirmininkas vis tiek padėjo jai, o ypač, kad laimėjo pirmą vietą, pažymėjo, kad St. Petersburgo pažangiems lietuviams tai yra garbė.

PAGERBĖM MOTERIS

Kai po susirinkimo rutinos pavalgėm skanius pietus, žinių pranešėja Aldona Aleknienė pranešė, jog turime nemažą svečių: Rūtą ir Joną

her stepfather who had abused her sexually.

Municipal Judge John De Ronde not only ordered the girl to jail, but forbade visits by her mother, and refused to allow the girl's court-appointed lawyer to talk to her in private.

Sexual abuse expert Flora Colao, co-author of a recent book on child abuse, "Your Children Should Know" characterized the girl's treatment as "abominable." She reiterated, "Children who come forward when they are abused, are most afraid of being abandoned, and that is exactly what they have done to her. They have realized her worst nightmares." The young girl was released temporarily to a foster home, and charges were dropped against the stepfather FOR LACK OF EVIDENCE!

iš Dorchester, Mass., Lee ir Vilima Masarus iš Lawrence, Mass., M. Paulauską iš Worcester, Mass., ir Mrs. Brennan iš Orland Park, Ill., Joną Silvester iš West Hartford, Conn., Reginą ir Algį Kutkus iš Kanados ir daug vietinių.

Moterų pagerbimui programą vesti pirmininkas S. Kuzmickas pakvietė mūsų mylimą ir darbščią Bronę Vaitkienę, Ji programą pradėjo pasakydama angliškai kalbą, susijusią su Tarptautine Moters diena. Jos kalba buvo turininga pažintine reikšme apie moterų nuetį ir einamą kelią kovoje už savo teises.

Po jos kalbos programos dalies vedėja B. Vaitkienė pakvietė S. Kuzmicką padainuoti tris dainas. Publika jį palydėjo ilgai trunkančiais aploclimentais.

Kita kalbėtoja ryšium su Tarptautine Moters diena buvo viešnia iš Čikagos Julė Urmonienė. Ji savo kalboje akcentavo apie Amerikos moterų kovas už teisę balsuoti. Kalba buvo persisunkusi istoriniais duomenimis apie Amerikos moteris aktyvistas ir laimėjimus kovoje už teisę balsuoti ir prasimušimus į valdžioje atsakingus darbus bei pramonėje.

Pirm negu pakviestas choras pradėjo dainuoti, choro mokytoja Elena Janulytė tarė angliškai žodį, skirtą pagerbimui darbščiąjų klubo narių moterų. Papasakojo, kad be jų St. Petersburgo lietuvių Senior Citizens klubui nebūtų taip lengva gyvuoti, kaip gyvuoja dabar. Baigus kalbėti Janulytė surikiavo chorą sudainuoti penkias dainas.

Baigus chorui dainuoti Bronė Vaitkienė padėjo solistams, choro daininkams, jų mokytojai, gospadinėms už skanius pietus, publikai už atsilankymą.

PRANEŠIMAS

Gegužės 13 dieną mūsų kuopa pagerbs Motinas. Turėsime gerą programą. Visos kuopos narės motinos gaus pietus nemokamai. Prašau nepamiršti. Užsirašykite gegužės 13 dieną į savo kalendorius, kad reikia ateiti į šį parengimą.

Pas mumi jau pavasaris, oras atšilo; viskas pradėjo žydėti. Daug žmonių jau maudosi atvykę atostogų, visi eis pasikaityt saulute ir pasimaudyt sūriam vandeny. Kovo 17 dieną Lietuvių Piliėčių Klubas turėjo savo parengimą. Pavalgius pietus prezidentas Valis Bunkus pranešė, kad turim labai gerą programą. Stasys Kuzmickas su-

Nukelta į 9 pusl.

Vilnis, 1984 balandžio 12

Atkelta iš 8 pusl.

dainavo tris dainas: dvi angliškai ir vieną lietuviškai, publikai labai patiko, daug plojo. Paskui pakvietė Lynn. Deschamps kanadietę, kuri sudainavo penkias dainas, žmonės vis norėjo daugiau. Labai gerai, kad gaunam turistų, kurie palinksmina mus su daina. Pirmą choro dainavimo pirm. S. Kuzmickas pranešė, kad turim dvi birthday sukaktis: Barne Brenan ir Betty Jucius. Choras sudainavo Happy Birthday, Ilgiausių metų ir Valio Valio. Choras sudainavo penkias dainas. Mūsų chorą labai myli

Detroit, Mich.

Pasikeitė radijo

Lietuviškų Melodijų Radijo Valandėles programos vedėjas Algis Zaprackas praneša, kad yra pakeistas transliavimo laikas. Pirmadienio ir trečiadienio programos nuo š. m. vasario 27 d. yra perduodamos nuo 2 iki 3 val. po pietų. Penktadienio programų laikas lieka tas pats nuo 6 iki 7 val. vakaro iš tautybių stoties WPON, AM banga 1460. Visi Detroito ir apylinkės lietuviai įsitęmkykite naują laiką.

Mirė vilnietė

Kovo 3 d. š. m. nuo širdies priepuolio staiga mirė Rožė Senesky (Steponkevičienė), sulaukus 90 metų amžiaus. Ji gyveno viena, ir ją atrado negyva ant grindų jos nuomininkai. Buvo pašarvota Val. Baužos laidotuvių namuose, 1930 — 25th Street, Detroit. Laidotuves gražiai prirengė ir tvarkė laidotuvių direktorė Yolanda Bauža Zaprackas. Buvo palaidota kovo 6 d. Woodmere kapinėse. Šventą maldą atliko Šv. Antano bažnyčios klebonas A. Babonas. Velionė paliko nuliūdime savo marčią Mary Stepon, gyv. Jackson, Mich., anūkę Rosemary Albright ir vyrą Charles gyv. Arlington Heights, Illinois, anūką John Stepon, tris proanūkus Patrick, David ir Betsy Albright ir kitus gimines. Velionė daug metų skaitė ir rėmė laikraštį "Vilnis", priklausė prie Detroito Lietuvių Klubu, LDS 21 kp. ir Detroito Moterų Pažangos Klubu.

Nesveikuoja klubietė

Laikraščio "Vilnis" skaitytoja ir rėmėja Margaret Skaistys vasario 5 d. smarkiai susižeidė namuose ir gydėsi Fordo ligoninėje vienuolika dienų. Jos kambario nuomininkė staiga sugriuvo ant grindų ir kai Margaret Skaistys bandė ją pakelti, nuomininkė ją partrenkė, ir jai įtrūko stuburas. Dabar ji gydoma namuose, į kuriuos ateina terapeutas ir jai padeda vaikščioti. Pasiūskime jai kortelę į namus ir palinksminime ją: 18901 Mark Twain, Detroit, Michigan 48235. Margaret yra Detroito Lietuvių Klubu narė.

Negali lošt kėglio

Detroito LDS bowleriai gerai gyvena ir visu smarkumu rengiasi dalyvauti turnyre, kuris įvyks gegužės mėn. Čikagoje. Bet, šiomis dienomis net keturi bowleriai negali lošt jų daktarams įsakius. Dideles širdies operacijas turėjo Servit Gugas ir Stanley Sautila ir dar iki šiam laikui jie negali lošt. Taipgi Povilas Lopenis nesveikuoja su širdies liga ir jam uždrausta lošt, o prieš mėnesį Ann Maezes pargriuvo ant šaligatvio ir sulaužė kelis kaulus savo dešinėj rankoj. Pirstai tebėra sutinę ir negali lošt. Jos sesutė Minnie Tvaska ir svainis Chuck Tvaska buvo labai susirūpinę. Bet gal iki reikės važiuoti į Vilnis, 1984 balandžio 12

publika. Valis Bunkus padėkavojo solistams ir choro mokytojui Elenai Janulytei už gerą choro mokymą, taip pat gospadinėm už skanias pietus ir visai publikai už atsilankymą.

LIGONIAI

Sunkiai susirgo Walter Dūda ir Viktoras Rapečka. Larry Strack vėl išvežė į ligoninę; dar nesusveiko Helen Siaurienė, Franas Bunkus, Emilija Drobieinė, Millie Rapečka labai susižeidė ranką. Linkiu visiems ligoniams susveikt ir grįžt prie savo darbo. S. K.

Čikagą, visi bus sveiki.

Plaukiojo

Vieną savaitę Wally Olin (Ulinskas) ir Judy Rye viešėjo Floridoj, nuo vasario 17 iki vasario 26 d. Plaukiojo būrine valtim (sailboat). Sakė, buvo nepaprastas įvykis ir turėjo gerus laikus.

Skotiškas dvigubas

Šis pavadinimas reiškia "scotch doubles" tarp bowlerių. Kad sukeltų daugiau pinigų važiavimui į kėglio turnyrą Čikagoje, detroitiečiai bowleriai susirinko kovo 3 d. ir suruošė "scotch doubles". Po to lošimo, visi sugrįžo į Detroito Lietuvių Klubu patalpas ir turėjo gerą vakarienę, kurią prirengė Antonette Garelis. Virtuvėje jai pagelbėjo Albena Lyben, Estelle Smith, Ann Balchūnas, Emma Rye, Paule Lopenis ir Bertha Rye. Skanumynų stalą prirengė ir aukojo Ann ir Eddie Balchūnas, Josie ir Bill Milus, Millie ir Tony Vasaris bei Pat ir Mike Stunskas.

Biznieriai

Kovo 10 d. per pietus moterys investatorės atliko savo susirinkimą, pavalgiusios gerus pietus Magic Pan valgykloje.

Tą pačią dieną vakare vyrai investatoriai susirinko į savo mėnesinį susirinkimą pas Frank Nienus. Po susirinkimo namų šeiminkė Mary Nienus patiekė visiems skanią vakarienę.

Moterų diena

Tarptautinė Moterų Diena įvyko kovo 8 d. Nepamiršo tos dienos ir Detroito Moterų Pažangos Klubas. Į Detroito Lietuvių Klubą kovo 11 d. susirinko geras būrys moterų ir turėjo savo susirinkimą bei minėjo Moterų Dieną. Kadangi LDS 21 kp. turėjo savo mėnesinį susirinkimą anksčiau ryte tą pačią dieną, tai publikos Klube buvo užtektinai. Po minėjimo ir susirinkimų moterų Klubu sekretorė išdinkė Stefanija Masytė pranešė, jog jos mamytė Teofilė Masienei kovo 4 d. minėjo savo 90 metų gimtadienį. Ta proga ji prašė visus susirinkusius prie vaišių, už kurias užmokėjo Stefanija, o pelnas liko moterų Klubui. Vaišes prirengė Pat Stunskas, o virtuvėje jai pagelbėjo Mary Norush. Visi padainavo Masienei tinkamą gimtadienio dainą ir visi linksmai praleido popietę.

Klubu banketas

Šį pavasarį Detroito Lietuvių Klubas turės tik vieną banketą. Tai bus pavasarinis banketas bei Motinų Dienos banketas. Viskas įvyks sekmadienį gegužės-May 6 d. 1 val. po pietų Klubu patalpose, 4114 West Vernor Highway, Detroit. Valdyba užtikrina, jog šis banketas bus nepaprastai šaunus. Visą valgi prirengs Klubu nuolatinės šeiminkės. Pat ir Mike Stunskai namie

Atviras laiškas "Vilniui"

Gerb. draugai:

Šį kartą bandau parašyti apie prieš pora savaitių užėjusią pas mane į namus mūsų miesto lietuvių parapijos aktyvią parapijietę. Iki šiol aš ją tepažinojau iš matymo, ypač nuo praėjusių metų, kai parapijos salėje reorgai buvo surengę prakalbas kažkokiam iš Čikagos atsikviestam kalbėtojui. Ši moteris tą dieną salėje bėgiojo ir savo pažįstamiems rodė pirštu į mane, ramiai sėdintį tarp nepažįstamų. Pribėgus prie prezidiumo stalo parodė net ir tam iš Čikagos atvykusiam kalbėtojui ir, matyt, jam papasakojo kas aš esu, nors su ja jokios asmeniškios pažinties neturėjau. Nujaučiau, kad ji jam pripelėjo, jog aš esu "raudonas", "Vilnies" skaitytojas ir panašiai. Kalbėtojas net kelis kartus į mane pažvelgė.

Parapijiečiai, reorgai ir kiti anos pusės žmonės ją vadina "kugelininke", nes, girdi, parapijoje nėra kitos tokios moters, kad jų parengimams iškeptų tokio skanaus kugelio kaip ji iškepa. Parapijos kunigas ją vadina "sesute tretininke". Kodėl jis ją vadina tretininke neteko patirti, nežinau.

Kai ji tą dieną pas mane atėjo, rodos, buvo ketvirtadienis. Šeiminkai sėdėjo salionėlyje ir klausėsi televizoriaus žinių. Aš išėjau iš savo kambario irgi pasiklausyti. Po valandėlės kažkas pasibeldė į duris. Šeiminkė nuskubėjo prie durų. Žiūriu, įeina vidun ta "kugelininke". Aš nustebau, net pastirau: ko ji čia atėjo?

Moteris buvo mandagi, atsiprašė šeiminkės, kad nepažįstama ir kaip kiaulė nieko nepranešusi atėjo.

— Nesijaudinkite dėl to, — šeiminkė jai pasakė, prašė atsisėsti, užgesino televizorių ir ėmėm šnekėtis.

Pasirodė, jog ji atėjo pas mane, kad parašytų jai laišką jos gimnaitėi Lietuva.

— Aš ir pati galiu parašyti, — ji man šnekėjo, — bet žinote kaip yra, į tamstos ranka rašytą laišką Lietuvos valdžia daugiau atkreiptų dėmesio, negu į mano ranka rašytą.

Aš nustebau:

— Nesuprantu, ką jūs turite galvoje, kad į mano ranka rašytą laišką Lietuvos valdžia atkreips daugiau dėmesio? — jos paklausiau.

Ir ji pradėjo man pasakoti, kad šiemet jai yra gera proga Kanadoje susitikti su pussesere, kai Toronte vyks religinis pasaulio lietuvių katalikų kongresas.

— Kadangi mano pusseserė yra katalikė Panemunėlio parapijoje, lai pasinaudoja šia proga atvykti, — ji pasakojo toliau, — susitiktumėm, pasišnekėtumėm, nes ir aš būsiu tame kongrese.

Mano šeiminkas ramaus būdo, bet nesulaukė:

— Tamsta niekus šneki, — šeiminkas jai tarė, — dypukams Lietuvos ir jos žmonių pasaulyje

padarys skanų lietuviškų dešrų, Antonette Garelis ir Estelle Smith keps višteles Klubu krosnyje, Emma Rye joms pagelbės su bulvėmis ir kitais patiekalais. Valgis visiems bus patarnautas sėdintiems prie stalų. Taigi, įsitęmkykite dieną ir vietą ir renkitės dalyvauti. Ne tik pasilinksminsime sulaukę pavasario, bet pagerbsime visas motinas jų dienoj, gegužės — May 6 d., 1 val., po pietų. Stefanija

nėra. Ar tamsta neatsimėni, kai anais metais į sušauktą pasaulio lietuvių jaunimo kongresą iš Lietuvos atvykusių jaunuolių neįsileido. Taip dabar neįsileis į pasaulio lietuvių katlaikų kongresą atvykusių iš Lietuvos katalikų.

— Kur taip buvo, kad neįsileido?! — moteris pastatė akis.

— Anglijoje ar Vokietijoje taip buvo, — šeiminkas kreipėsi į mane, kad jai pasakytiau.

Aš tylėjau. Pagalvojau, kad su šia moterimi neverta ginčytis ir vėl jos paklausiau:

— Kodėl jūs manote, kad į mano ranka rašytą laišką Lietuvos valdžia atkreips daugiau dėmesio?

O jinai:

— Mes parapijoje žinome, kas tamsta esi. Esi . . . — norėjo ką tai pasakyti, bet susilaikė ir pradėjo giedoti kitą giesmelę.

Ėmė pasakoti, kad jos pusseserė išvažiavimui iš Lietuvos leidimą lengvai gautų, nes užpereitais metais buvo atvykusi brolio iškviesta į Čikagą.

— Bet bėda yra, — ji pasakojo, — kad Lietuvoje bankas neišmains už rublius pakankamai dolerių atsivežti Amerikon. Ogi reikia čia apsipirkti, iš Amerikos dovanų parvežti namiškiams, — moteris vis pasakojo, — tamstos ranka rašytą laišką parodytu, pasakytu, kad esame pažįstami, būtų kitas reikalas. Tamsta tenai visi žino.

— Atsiprašau, mane ten težino tik mano giminės, — jai pasakiau.

— Gaila, kad tokio žymaus komunisto tenai niekas nežino, — moteris sarkastišku tonu man tarė.

— Jis nekomunistas, — šeiminkė įsiterpė, — jis tik "Vilnies" skaitytojas.

— To ir pakanka, — moteris pyktelėjus atsistojo ir pradėjo ruoštis išeiti.

Aš dėl mandagumo ėmiau apgaillestauti, kad nieko jai negaliu padėti, nieko negaliu padėti jos pusseserei Lietuvoje dėl tų rublių išmainymo į dolerius.

— Aš jus pažįstu, — moteris atsistojo ir piktai ėmė sakyti, — saviems tai vienas kitam padedate, o mums nė per nago juodymą, nes mes, mat, jums esame ne "košer", nacionalistai, reorgai, reakcininkai . . .

Kągi, su durna boba negi, žmogus, leisis į kalbas. Atsisveikinant visgi padaviau ranką ir šeiminkė "viešnią" išleido per duris.

Tai matote, kokios tokelės buvo. Skaitytojas

LDS 2-ros apskrities komiteto narių žiniai

Siuomi noriu priminti LDS 2-os apskrities komiteto nariams, kad mūsų posėdis įvyks šių metų balandžio 14 d., 1 val. po pietų "Vilnies" salėje. Gerokas laikas prabėgo nuo paskutinio posėdžio, tad susidėjo daug ir svarbių reikalų, kuriuos turėsime apkalbėti ir praveisti gyveniman.

Šiais metais vėl bus LDS Seimas. Mes turime apkalbėti ir pasitarti su kuopomis, kurios ir kiek delegatų galės pasiųsti į seimą. Manau, teks šaukti visų kuopų bendras pasitarimas, kad prie to reikalo tinkamai pasiruošus. Apie tai, kaip tik ir turėsime rūpestingai apkalbėti ir nutiesti planus darbui.

Prašau visus komiteto narius būtina dalyvauti mokslinės veiklos, naujų laimėjimų tarybinės Tėvynės labui. V. Petkevičienė

LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ SKLYPŲ SAVININKŲ — METINIS SUSIRINKIMAS

Susirinkimas įvyko 1984 metais, kovo 11 Dariaus-Girėno salėje, 4416 S. Western Ave., Chicago, Ill. Susirinkimas nebuvo skaitlingas, bet produktyvus. Susirinkimą atidarė direktijos prezidentas, Eugenius Gerulis 1:30 v. p. p. Pasveikino visus dalyvius ir paprašė minutei atsistoti ir tyloje pagerbiant praeitais metais mirusius mūsų kapinių sklypų savininkus, perskaitė tos dienos susirinkimo dienotvarkę, kurią dalyviai pilnai užgėrė. Pasiūlė išrinkti susirinkimo pirmininką. Pirmininku vienbalsiai buvo išrinktas Eugenius Gerulis. Toliau direktijos sekretorius Matas Batutis perskaitė praeitų metų (1983) protokolą, kuris buvo priimtas su mažu pataisymu. Po to, sekretorius perskaitė direktorių metinės veiklos raportą.

Direkcijos išdėstė Alfredas Dargis perskaitė papildantį finansinį raportą ir pareiškė, jog raštiškas auditoriaus raportas visiems dalyviams buvo įteiktas prieš susirinkimo atidarymą, o jis tiksliai kelias žodžiais jį papildo.

Darbų komisijos pirmininkas Vytautas Užnys raportavo apie visus didesnius kapinių gerovei atliktus praeitais metais darbus. Pareiškė, kad praeitais metais buvo įdėta daug darbo atremontavimui kapinių administratoriaus rezidencijos, kuri randasi skersai gatvės nuo kapinių ir kad rezidencija per apie 30 metų buvo apleista — nieko nebuvo taisoma. Atremontavimas kainavo arti \$10,000.00. Priminė, jog kontraktorius už dyką atveža žemės nuo kelių taisymo ir namų statymo ir supila žemose vietose nuo 81st St. iki 83rd St. pagal Cork Ave.

Čia noriu priminti, kad prieš pora metų, kai mūsų kapinių ilgametis administratorius Stasys Kaslas išėjo į pensiją, tai direktoriai buvo pasamdyę jauną lietuvį Kęstutį Truskūną. Pirmus metus išstarnavo nevisai prastai, bet vėliau tiek

apleido raštinės ir kitus darbus, kad direktoriai buvo priversti jį ištu pareigų paliuosuoti ir samdyti kitą. 1983 metų vasario mėn. buvo pasamdytas naujas administratorius-manager, jaunas lietuvis, Saulius Balsys. Naujas administratorius jau su pareigomis susipažinęs ir darbus atlieka gerai ir sąžiningai. Tikimės, kad jis mums gal ilgai administratoriaus pareigose kapinėms tarnaus.

Po visų raportų sekė klausimai ir atsakymai. Buvo gana gerų ir rimtų klausimų bei sumanymų, bet buvo keletas ir nevisai rimtų.

Nebaigtuose reikaluose šiame susirinkime buvo užbaigtas reikalas konstitucijos papildymo ir pataisymo. Per tris (3) metus ėjęs galų gale su keletu mažų pataisymų, buvo beveik vienbalsiai sklypų savininkų patvirtintas. Už kelių mėnesių bus nauja konstitucijos knygelė atspausdinta, lietuvių ir anglų kalbomis. Senos konstitucijos knygelę jau visai mažai likę.

Naujuose sumanymuose direktorių komisija susirinkimui pateikė sumanymą — įnešimą, kad būtų gražu ir reikalinga Tautinių kapinių 75-kių metų jubiliejiniams 1986 metais išleisti istorinio pobūdžio knygelę ir gal surengti koncertą ar balių. Dalyviai tam pilnai pritarė ir įgaliojo kapinių direktorius tam darbui ruošti ir įvykdyti. Bus daug darbo, bet jau pradžia turime.

Taipgi noriu priminti, kad 1985 metais baigiasi kadencija 5-kių dabartinių direktorių. Bus renkami 5-ki nauji arba perrenkami tie patys, jei jie sutiks ir jus juos išrinksite. Kiekvienas sklypo savininkas turėtų apie tai rimtai pagalvoti ir pasistengti, kad būtų išrinkti toms pareigoms tinkami asmenys į direktorius, nes nuo gerų direktorių priklauso visa kapinių gerovė ir kapinių ateitis. **Antanas Povilonis**

Negalima sėkmingai kovoti, jei iš anksto atsisakoma pergalės.

V. Leninas

NUOTAINGAI PRALEIDAU PORĄ MĖNESIŲ ŠILTOJE FLORIDOJE

Sios žiemos pradžia, ypatingai gruodžio mėnuo Čikagoje buvo labai šaltas, ir iškrito gausu sniego. Kiekvieną tarsi kas skatino iš jos pabėgti, ką aš ir padariau. Sausio 18 dieną buvo gana šalta, sėdau į lėktuvą ir už virš poros valandų jau buvau šiltoje ir saulėtoje Floridoje. St. Petersburg mieste, pas drg. Helen Šarkiūnienę ir jos dukrą Helen Janulytę. Tą dieną buvo tikrai šilta ir saulėta. Jaučiausi tarsi sapnuojanti puikų sapną...

Sekančią dieną buvo Dainos Mylėtojų choro repeticija. Nuvykau pasiklausti jų dainų. Chorui vadovauja gabi chorų vadovė Helen Janulytė. Pats choras gana skaitlingas, turi puikių balsų. Jie ne tik chore dainuoja, bet sudaro kelias grupes, solo, duetus, trio ir moterų grupę. Taip, kad buvo labai malonu pasiklausti jų žavių dainų ir aplamai puikaus choro. Ne per daug bus pagirta, jei pasakysiu, kai choras dainuoja, tarsi jauti, kad visos salės sienos dreba... Valio Dainos Mylėtojų choras ir jų vadovė!

Sausio 21 d. pensininkų klubas surengė ne taip paprastą ir banketą, kuriam iš tų pačių klubo

gimtadienį. Jame ne tik choras dainavo, bet ir labai žaviai padainavo duetą Violeta ir Stasys Kuzmickai. Judvieju duetas labai mėgiamas klausytojų. Į šį renginį prisirinko virš poros šimtų dalyvių. Visi nesigailėjo aplodismentų ir keliais atvejais iškvietė dainininkus dar padainuoti. Pasibaigus dainų programai, buvo šokiai. Sokiams grojo mergina akordijonu. Nemažai dalyvių šoko ir nuotaikingai leido laiką.

Laike mano poros mėnesių viešnagės, nepraleidau choro repeticijų bei įvairių renginių. Tuo būdu teko susitikti su daugeliu senų pažįstamų ir užmegsti nemažai naujų pažinčių.

Sužinojau, kad rimtai susirgo buvusi čekagietė drg. E. Drobienė ir net porą savaičių išbuvo ligoninėje. Aplankiau ją ir pasikalbėjome. Prieš išvažiuojant man, ji jau buvo namuose ir sveiksta. Taipgi aplankiau drg. M. Valaitienę. Ji labai išsiilgusi senų draugų, kurių daug turėjo gyvendama Cicerijoje

Arčiau susipažinau su buvusiais newjorkiečiais Pranu ir Verute Budrioniais. Jie pasikvietė mane į svečius. Kvietimą priėmiau ir net keturias dienas viešėjau jų puikioje

Tarp mūsų

— Visos Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros klubo narės buvo linksmos pamatę Juliją Urmonienę, grįžusią iš du mėnesius trukusių atostogų Floridoje, kur ji leido dienas pas Helen Šarkiūnienę ir jos dukrą Helen Janulis. Be smagaus viešėjimo pas Šarkiūnienę, pabendravo ir su draugais Budrioniais bei kitais floridiečiais lietuviais. Nuo draugų Budrionių Julija atvežė "Vilniai" \$20 aukų.

— Elizabeth Klimas beveik jau dešimt metų randasi Connecticut valstijoje slaugymo namuose, bet nėra tu metų, kad ji neatsinaujintų "Vilnies" prenumeratos ir neatnaujintų keturiems savo giminaičiams Lietuvoje. Tai faktas, kad deka tokiems laikraščio skaitytojams kaip Elizabeth Klimas, laikraštis "Vilnis" gyvuoja jau 65 metus.

— Skaudu pranešti, kad kovo 17 dieną mirė laikraščio skaitytoja Anna Matalis, gyvenusi Downers Grove, Ill. Velionė buvo teta plačiai žinomos Lakštučių dainininkės Ann Krisiken, buvo draugės Gužauskienės sesuo, velionio Jack Gordon ir Ann Krisiken bei Emily White motinos. Velionio pasigęs Mary Kirstukienė, kuri su Anna dažnai pasišnekėdavo telefonu.

— Laikraščio "Vilnies" moterys skaitytojos, turinčios virš 90 metų amžiaus, jau galėtų turėti savo Klubą. Kandidatėmis į tokį Klubą numatau Anną Jacobs (Jokubauskienę), Josephinę Sisevičienę, Mary Kirstukienę ir dar kelias. Prie jų Klubą galėtų prisidėti ir vyrai, turintys virš 90 metų. Jų taip pat yra keletas.

— Didelis nuopelnas yra tėvams, kurie čia gimusius ir augusius vaikus išmokino lietuviškai skaityti, ir nežiūrint kad jų tėvai mirė, laikraštį "Vilni" tebeskaito. Tai turiu galvoje Anna Sluzinsky, dukrą V.Jankausko, Jessie Vesely, Antoinette Gerdus, Anna Bayer, dukrą Stalle Vaičiulionienės, Helen Bordner, Ann Peters (Petrutienę), Mary ir Julijū Urbikus, Valerijū Urbikus, Mildred Kubilius, jos broli Tex Zebraitis, Dellą ir Dan Kent, Estelle ir Vincą Bogden ir daug kitų.

— Niujorkietė menininkė tapytoja May Stevens yra daug turėjusi savo kūrinių parodų. Tačiau pastaroji, kuri vyko vasario 29-balandžio 1 dieną, jos gimtajame Bostone Bostono universiteto paveikslų galerijoje, gal viena sėkmingiausių. Jos vyras, plačiai visiems mums žinomas Rudolfas Baranikas taip

pat dažnai parodose eksponuoja savo paveikslus. Abu jie dailininkai ir yra aktyvūs taikos šalininkai. Rudolfas nemažai bendradarbiauja "Laisvėje".

— "Vilnies" vartininkė Elizabeth Repshis, Dorchester, Mass., jau 88 metų amžiaus, bet meilės tapybos menui nepameta, nors su sveikata turi nemalonumų. Neseniai ji atsuntė pavėluotą Helen Žekonis apmokamą paminėjimą jos vyro. Pavėlavo dėl to, kad draugė Žekonis šių metų pradžioje nukrito nuo laiptų ir sunkiai buvo sužeidusi, daugiau kaip mėnesį buvo sunegalavusi.

— Gyvenanti 100 Richmond Heights, Apt. 515, Euclid, Ohio 44143, Natalis Rauduvė dėl susirgimo akių kataraktu nutraukė laikraščio "Vilnies" skaitymą. Jos anukė rašo, kai tik akys pagerės, vėl pradės skaityti. Atnaujindama prenumeratą atsuntė ir \$10 aukų.

— Uršulės Juodaitienės duktė Olga Martin rašo, kad pas juos oras gerėja ir progai pasitaikius vyks aplankyti Mary Kirstukienę, kuri nuo jos miesto Sandwich, Ill., gyvena už 40 mylių. Kalbant apie motiną, laikosi vidutiniškai, lanko gydytoją, bet kadangi jau 90 metų amžiaus, pradeda turėti nemalonumų su akimis. Skaitanti "Vilni". Duktė Ruth Cogler motinai laikraštį nuveža į Sandwich, Ill., gyvenančiai pas Olga. Juodaitienės adresas yra: Mrs. Uršulė Juodaitis, c/o Olga Martin, 1111 E. 6th Str., Sandwich, Ill. 60545.

— Plačiai žinoma čekagiečiams Kazimiera Stukienė ruošiasi šiemet vykti su "Vilnies" turistine grupe į Lietuvą. Kiek teko sužinoti, jau užsiregistravo vykti su rugpjūčio mėnesio grupe.

— Kaip žinia, prieš metus Connecticut valstijoje prieglaudos namuose mirė buvęs aktyvus čekagiečių pažangiečių saviveiklininkas Adolfas Kaukas. Neseniai gavome advokato pranešimą, kad Adolfas Kaukas darydamas testamentą nepamiršo ir "Vilnies". Kiek jis "Vilniai" paliko, dar nežinome.

— Atėjus pavasariui, pradėjus snigui tirpti ir prasidėjus lietingsoms dienoms, "Vilnies" namo patalpoje į kai kurias vietas pradėjo lašėti. Tai ženklas, jog šiemet vertinai reikės taisyti stogas. Laikraščio darbininkai yra pasižadėję šiam reikalui duoti po dvi pilnas savo algas. Tenka laukti, kad padės ir skaitytojai bei laikraščio bičiuliai. **Nellie**

rezidencijoje Semonda, Fla. vaišingų šeiminkų globojama. Jie aprodė visą apylinkę ir padėjo atlankyti jų kaimynus: J. ir M. Millerius, Aleknus, J. ir B. Vaitkus. Vėliau Pranas Budrionis išvyko žvejoti. Jam šį kartą žvejyba tikrai buvo sėkminga. Prigaudė daug žuvies. Atvaizde matome jo paties pagautas dideles žuvis.

Atsisveikinant P. ir V. Budrioniais įteikė parvežti "Vilniai" \$20 dovanų. Jų prašymą patenkinau.

Esu labai dėkinga mieliems Budrioniams už jų didelį vaišingumą ir supažindinimą su jų puikia apylinke.

Kovo 15 d. grįžau į Čikagą. Grįžusi radau dar gana šaltą orą ir naujai iškritusio sniego.

Tariu nuoširdų dėkui drg. Helen Šarkiūnienei, ir jos dukrai už tokią motinišką globą ir visiems, o visiems St. Petersburgo pažangiems



Pr. Budrionis su jo pagautomis žuvimis, lietuviams už didelį ir malonų draugiškumą laike mano viešnagės!

Julija Urmonienė
Vilnis, 1984 balandžio 12

Kvietimas į "Vilnies" dalininkų suvažiavimą

"Vilnies" bendrovės direktorių tarybos, administracijos ir redakcijos tarimu, šaukiamas šių metų dalininkų suvažiavimas gegužės 20. "Vilnies" salėje, 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Suvažiavimo pradžia 10 val. ryto. Po suvažiavimo bus banketas.

Kviečiame visus dalininkus ir turinčius šėrus organizacijas išrinkti delegatus ir dalyvauti suvažiavime. Šis suvažiavimas itin svarbus, nes turėsime aptarti laikraščio tolimesnę gyvavimą ir esančias galimybes.

Nors laikraštis išeina kas antra savaitė, bet jis lošia svarbią rolę visuomeniniame mūsų gyvenime, o ypatingai prisideda prie griežtos ir neatlaidžios kovos prieš atominį karą ir jo rengėjus. Jis stovi už išlaikymą pastovios taikos, demokratijos ir socialistinės pažangos. Taipgi jis mums patarnauja ryšyje su mūsų senąja gimtine Lietuva.

Kiekvieno dalininko ir turinčios šėrą organizacijos yra būtina pareiga dalyvauti šiame suvažiavime ir pateikti savo mintį bei norą padirbėti laikraščio naudai, kad jis dar būtų tobulesnis turiniu ir kitais atžvilgiais.

Taipgi bus labai svarbu išgirsti redakcijos, administracijos ir direktorių pranešimus apie laikraščio leidimo sąlygas, apie materialinį bei pajėgumo stovį jam einant.

Žinotina, kad suvažiavime laukiami sveikinimai. Be to, laikraščiu visuomet reikalinga finansinė parama. Iš prenumeratų, skelbimų, mirusių prisiminimų ir apmokamų užuojautų laikraštis neišsilaikytų, jeigu nebūtų dalininkų ir skaitytojų duosnių aukų.

Mieli draugai ir draugės, iki susitikimo suvažiavime.

DIREKTORIŲ TARYBOS VALDYBA:

Pirm. Estelle Bogden
Skr. Julija Marazienė
Izd. Millie Kancerienė

GRAŽIAI IR PAVYZDINGAI ATŽYMĖTA TARPTAUTINĖ MOTERS DIENA

Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkime, kuris įvyko kovo 20. "Vilnies" salėje, buvo tinkamai atžymėta Tarptautinė Moters diena — Kovo 8-ji. Pasakyta kalba, kurioje plačiai nušviesta minėtos dienos istorinė reikšmė ir dideli darbai per tuos 74 metus nuo jos gimtadienio... Kalbėtoja J. Marazienė priminė, kad jau ima rimtai kalbėti ir Amerikos moterys apie Kovo 8-tos dienos šventę. Ji taipgi priminė, kad mūsų sesės T. Lietuvoje iškilmingai pagerbiamos toje dienoje. Ji perdavė linkėjimus T. Lietuvos konsulo V. Sakalausko kultūrietėms Tarp. Moters dienos proga.

Kultūrietės, atžymėdamos tą brangią Moters dieną, įteikė laikraščiu "Vilnis" \$100, linkėdamos, kad laikraštis ilgai gyvuotų ir teiktų teisingas žinias. O drg. Josephine Sisevičienė, atžymėdama savo 93-tį gimtadienį, dar pridėjo \$100 "Vilnies" paramai ir dar draugiją apdovanojo su \$10. Taipgi drg. Ona Jokubauskienė, minėdama savo 93-čią gimtadienį, apdovanojo draugiją su \$10, Nellie De Schaaf įteikė draugijai paramos \$10. Kitos draugės įteikė po mažesnę sumą, kas viso sudarė draugijai dovanų \$61.

Pasibaigus vaišėms ir kalboms, pradėtas susirinkimas, kurį atidarė pirm. A. Vaitkienė ir vedė tvarką. Perskaitytas praeito susirinkimo protokolas ir priimtas. Valdyba davė savo veiklos raportą. "Vilnies" vartininkė J. Marazienė raportavo, kad laimėjo dovaną už vajeaus darbą \$84.60 ir siūlė draugijai dar pridėti \$15.40, taip sudaryti visą šimtą dolerių ir įteikti "Vilniai" kovo 8 d. proga. Jos siūlymas priimtas ir visas \$100 įteikta "Vilniai".

Pranešta, kad turime nemažai pasiligojusių draugių: M. Pliauskienė, L. Matuzienė, Mary Mihasonok-Nikus, E. Drobenienė, H. Trusk, V. Kasparienė-Ziūrienė, P. Stalio-Vilnis, 1984 balandžio 12

raitienė, K. Kurpeikienė. Joms palinkėta sėkmingo pasveikimo.

Kadangi neturėjome porą mėnesių susirinkimų, tai kartu atžymėti gimtadieniai ir tų narių, kurios gimusios sausio mėnesį: J. Mettas, H. Pajūnienė, A. Butkis, V. Zi-linskienė, B. Rasinskienė; vasario mėnesį gimusios A. Vaitkienė, V. Walteraitė, K. Kurpeikienė, Eva S. Sankus, A. Staškienė; kovo mėnesį — S. Gudeliauskienė, M. Mihasonok, M. Kirstukienė, M. Yuden, O. Jokubauskienė, A. Pauliukienė, J. Sisevičienė, Isabelle Peters, Anne Krisiken. Joms visoms palinkėta ilgo, sveiko ir darbingo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Julija Urmonienė, kuri ką tik grįžo iš St. Petersburg, Fla. perdavė draugijos nariams linkėjimus nuo Verutės Kasparienės-Ziūrienės, E. Drobenienės, M. Valaitienės ir kitų narių, kurios gyvena Floridoje.

Sekantis draugijos narių susirinkimas įvyks balandžio 17 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Prašau visas nares būtinai dalyvauti, nes turėsime pasitarti kaip atžymėsime Motinos dieną. Sekr. J. Marazienė

PAVYZDINGI "VILNIES" RĖMĖJAI

Jau kelias atvejais buvo spaudoje minėta, kad drg. Josephine Sisevičienė ir jos vyras Kazimieras (Charles) stambiai parėmė "Vilnį", bet nepamiršo ir "Laisvės" nei "Daily World". Kovo 11 d. Kazimieras Sisevičius įteikė \$100 "Vilniai" ir pasakė, kad kai bus pradėtas "Vilnies" stogo remontas, tai vėl įteiks šimtine.

Mažai mes turime tokių nuoširdžių laikraščio rėmėjų. Nuoširdus ir didelis dėkui K. ir J. Sisevičiams už parodytą rūpestį "Vilniai".

Vilnietė

Kuo beprasmiškesnis gyvenimas, tuo sunkiau pakeliama mirtis.

Ž. P. Sartas

TINKAMAI...

"VILNIES" VAJAUS DARBUOTOJAI

Pasibaigus "Vilnies" skaitytojų vajui, "V." bendrovės direktorių taryba ir administracija suruošė kovo 11 d. pagerbimui šauniųjų vajininkų banketą. Buvo kviestos ir gautas pažadas mūsų Lakštučių dainų programai, bet dalykai taip susiklostė, kad mielos Lakštutės grįžusios iš šiltos Floridos susirgo ir negalėjo dalyvauti, tai tenkintasi pasakytomis kalbomis. Pirmiausia perduotas sveikinimas iš Washington, D. C. nuo T. Lietuvos konsulo V. Sakalausko ir pakviestas pasakyti kalbos drg. S. J. Jokubka. Jis plačiai palietė dabartinę pasaulio padėtį ir kokį vaidmenį atlieka ir turi atlikti laikraštis "Vilnis". Jis ragino visus piliečius dalyvauti pirminiuose balsavimuose ir tuo būdu pareikšti savo mintį, kokio asmens pageidauja, kad būtų išrinktas į svarbiausius šalies pareigūnus.

Kadangi tarybos pirmininkė Estelle Bogden negalėjo dalyvauti dėl vyro ligos, tai pirmininkės pareigas ėjo sekr J. Marazienė. Ji, kaip viena iš vajininkių, padėjo visiems prisidėjusiems su parama laike vajeaus, ypatingai Antanui Litvinui, kuris puikiai kooperavo tame darbe, taipgi keletas kultūričių, gal už tai jai pavyko iškovoti antroji vieta vajininkų sąrašė. Ji pristatė šiuos banketo dalyvius turti žodį: A. Litviną, J. Patecką, A. Dočkienę, A. Jakienę, A. Dalkų, J. Feizą, P. Vaitkų, P. Malinauskienę, A. Vaitkienę, J. Sisevičienę, Isabelle Peters ir eilę kitų. Visi linkėjo ilgo ir darbingo amžiaus laikraščiu "Vilnis", o vajininkams geros sveikatos ir dirbti toliau.

Drg. Nellie DeSchaaf administracijos vardu įteikė vajininkėms dovanas. Kurių nebuvo, tiems sakė prisijus paštu.

Drg. Ona Sileikienė įteikė "Vilnies" paramai \$20 ir palinkėjo tęsti darbą. Drg. K. Sisevičius įteikė "Vilnies" paramai \$100 ir linkėjo, kad dar ilgai laikraštis lankytų savo skaitytojus.

Jonas Feiza ir Frank Vaitkus apdovanojo rengėjus su stipresne "V. O" su kuria buvo pavaišinti

dalyviai. Seimininkės: A. Vaitkienė, A. Pulikienė, H. Pajūnienė, P. Malinauskienė paruošė skanius ir sveiko bei skoningo maisto pietus, taip kad visi vaišinosi ir dėkojo seimininkėms. Trumpai pasakius, banketas buvo šaunus ir visi dalyviai buvo patenkinti. Bank. Dalyvė

Pavyzdingai atžymėjo kilnų gimtadienį



Josephine Sisevičienė

Kultūričių susirinkime drg. Josephine Sisevičienė įteikė \$100 ir prašė perduoti "Vilnies" administracijai. Įteikusi pasakė, kad ji patenkinta vakar (kovo 19 d.) atžymėjus savo 93-čią gimtadienį ir dar gali dalyvauti sueigose ir kartu atžymėti tą brangią Tarpt. Moters dieną. Ta proga, ji panorė paremti ir laikraštį "Vilnis", nežiūrind, kad jos drg. Kazimieras Sisevičius pirmiau įteikė \$100 paramos laikraščiu.

Linkime mielai Josephine ir Kaziu Sisevičiams ilgo, sveiko ir malonaus amžiaus. Tai tikrai pavyzdingi ir nuoširdūs darbininkiškas spaudos rėmėjai. Didelis ir nuoširdus jiems dėkui! Vilnietė

Mirties siaubas baisesnis, negu pati mirtis. F. Šileris

Beveik kiekvienas palieka gyvenimą, nenuveikęs nė dešimtosios dalies, ką jis būtų galėjęs nuveikti.

K. Paustovskis

Ginklams žvangant, įstatymai tyli. Ciceronas

APLANKYKITE LIETUVĄ — 1984

Siemet "Vilnies" administracija organizuoja dvi turistines grupes. Kaip užpernai — 1982, bei pernai — 1983, siemet "Vilnies" skaitytojų turistinės grupės pabuvos Lietuvoje po 10 dienų.

PIRMA grupė išskris birželio 17 d. Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant Leningrade 4 naktis, ir Helsinkyje 1 naktį. Būnant Maskvoje bus ekskursija po miestą. Vilniuje bus ekskursijų po miestą ir vieną dieną lankysim Kauną. Leningrade turės progą aplankyti garsų Hermitage muziejų, Petrodvoret fontanus, ir Petro Povilo tvirtovę. Si grupė turės progos lankyti 3 teatro spektaklius. Kaina iš New Yorko — \$1860.00 — plus vizos išlaidos.

ANTRA grupė išskris rugpjūčio 19 d. Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant nakvos Maskvoje 2 naktis ir Helsinkyje 1 naktį. Maskvoje bus ekskursijų po miestą, Vilniuje bus ekskursijų po miestą ir vieną dieną aplankysim Kauną. Si grupė turės progos lankyti 2 teatro spektaklius. Kaina iš New Yorko — \$1760.00 — plus vizos išlaidos.

Pirmoji grupė kelionėje bus 18 dienų, antroji, 16 dienų. Į jas įskaičiuota: skridimai, viešbučiai, maistas, ekskursijos.

Norintiems vykti su šiomis grupėmis, patartina paskubėti registruotis, nes grupės nedidelės ir vietų skaičius ribotas.

Dėl registracijos kreipkitės:

3116 South Halsted Street
Chicago, Illinois 60608

Asingos mokslinės veiklos, naujų laimėjimų tarybinės Tėvynės labui.

..aju

V. Petkevičienė

on the north side of the city of BOSTON, MASS.

Kovo 10 d. mirė Natalija Bilitavičienė-Snabelytė, sulaukusi 61 metų, gimusi Lietuvoje, Kauno apskr., Rumšiškės valsčiuje, Privniškių kaime. Amerikoje išgyveno 26 metus.

Kovo 12 d. mirė Emily V. Snukst-Bartkutė, sulaukusi 69 metų, gimusi Chicago, Ill.

Kovo 14 d. mirė Helen Vasiliauskienė-Cižinauskaitė, sulaukusi 60 metų, gimusi Lietuvoje, Kaune.

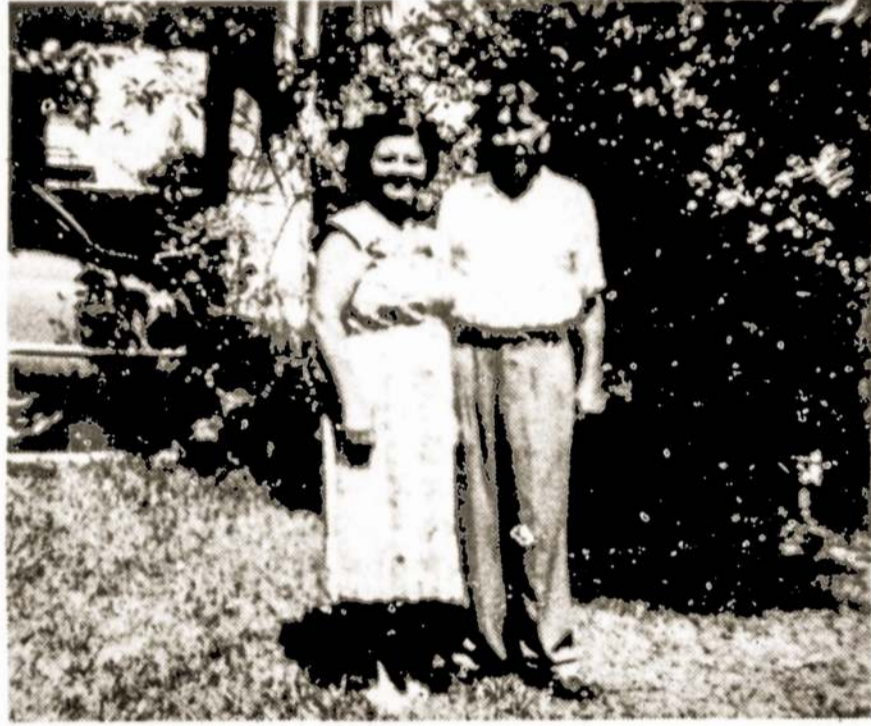
Amerikoje išgyveno 34 metus.

Kovo 16 d. mirė Sofija Naminkienė-Baravykaitė, sulaukusi 89 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 34 metus.

Kovo 17 d. mirė Bolas W. Palutis, sulaukęs 80 metų, gimęs Pensilvanijoje.

Kovo 18 d. mirė Eugene Jurewicz, sulaukusi 67 metų, gimusi Lietuvoje, Kaune. Amerikoje išgyveno 34 metus.

SO. BOSTON, MASS.



Jono Žekonio

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Liūdnai praslinko 19 metų nuo to skaudaus įvykio, kai 1965 metais rugsėjo 22 d. sustojo plakusi širdis mano mylimo vyro Jono Žekonio.

Aš nebegirdžiu jo švelnių žodelių, bet mano širdyje pasiliko neužmirštami. Kaip poetas sako:

Dienos jau švinta, eina ilgyn,
Kyla padangės saulė aukštyn,
Puikūs žolynai sužels—mirkės
Šakose medžių paukščiai čiulbės.

Ir man vargšelei reikia krutėt,
Stoti į eiles vargšų gelbėt.

Negaliu numalšinti skausmo,
Kur tankiai kankina,
Kas gal duot ramumo,
Kurs vargus nuslopina.

HELEN ŽEKONIS—Žmona

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Maria Wallulis

Reiškiame gilią užuojautą jos posūniams Tony (Seattle) ir Frank (Sun City, California), sesutėms ir broliams ir jų šeimoms Tarybų Lietuvoje bei jos draugams čia Amerikoje.

L.L.D. KUOPA 45
VALDYBA ir NARIAI

DETROIT, MICHIGAN

MIRUS

Rose Senesky [Steponkevičienė]

3 d. Kovo, 1984 m.

Reiškiame gilią nuoširdžią užuojautą velionės marčiai Mary Steppon, gyv. Jackson, Michigan, anūkui John Steppon, anūkei Rosemary Albright gyv. Arlington Heights, Illinois, ir visiems kitiems giminėms, pažįstamiems bei idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę mylimos draugės.

DETROITO MOTERŲ PAŽANGOS KLUBAS

GRIZO IŠ LIGONINĖS V. BOGDEN

"Vilnyje" buvo pranešta, kad drg. Vincas Bogden pergyveno sėkmingą, bet labai rimtą širdies operaciją. Smagu pranešti, kad sveikata gerėja, ir jau randasi namuose mylimos žmonos Estelle Bogden priežiūroje.

Linkėtina mielam Vincui visiško pasveikimo ir vėl visur dalyvauti, kaip pirmiau. Vilnietė

Liūdna žinia iš T. Lietuvos

"Vilnyje" buvo rašyta, kad rimtai susirgo buvusi mokytoja advokatė Ona Janulionienė-Puodžiūnaitė. Siomis dienomis gavau laišką nuo jos buvusios mokinės Palmyros, kad kovo 6 d. mokytoja Ona Janulionienė mirė ir palaidota Linkuvos internato kapinėse.

Velionė savo gyvenime atliko daug ir labai svarbių darbų. Ji taipgi daug nukentėjo nuo kruvinų fašistų. Keliskart buvo areštuota ir kalinama buržuaziniiais laikais. Naciams okupavus Lietuvą, ji vėl buvo kalinama ir vos išsigelbėjo nuo mirties. Apie tai ji pati rašė "Vilnyje".

Ateityje teks plačiau apie ją pakalbėti. Dabar tik pranešu jos

buvusiems mokiniams, kurių nemažai randasi ir šioje šalyje, kad daugiau jai nerašytų, nes ji jau užmigo neatbundančiu miegu. Lai jai bus ramu ilsėtis Tarybų Lietuvos žemelėje.

Velionės mokinė
Julija Marazienė

Paskutinis priminimas Ex Mainierių klubo nariams

Primenu Ex Mainierių draugiško Klubo nariams, kad mūsų susirinkimas įvyks balandžio 21 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Kadangi šis susirinkimas yra pirmas šiais metais, tai jame visi nariai turi pasimokėti nario duoklę. Tad svarbu, kad atsilankytų į susirinkimą ir pasimokėtų.

Turime ir šiaip svarbių Klubo reikalų bei išklausti knygų patikrinimo komisijos raporta.

Kaip visuomet, taip ir šį susirinkimą pradėsime su pasivaišiniu. Tai yra užkandžiai bus pateikti 12 val. dieną, o susirinkimą pradėsime lygiai 1 val. po pietų. Kurie norėsite paužkandžiai ir pasidalinti išpūdžiais apie praleistą žiemą, neveluokite, būkite 12 val.

Sekr. J. M-nė

A. A. Antano Grino

SEIMOS

PADĖKA

Nežiūrint, kaip skaudu atsiskirti su brangiu ir mylimu asmeniu, bet mirusį reikia tinkamai palaidoti, o tam ir reikalinga plačios visuomenės paslaugos. Mes tai pergyvenome, kai negailestinga mirtis užgesino mūsų mylimo dėdės Antano Grino šviesaus gyvenimo liepsnelę 1984 metais vasario 17 d.

Turime pasakyti, kad mes tų malonių paslaugų susilaukėme iš plačios visuomenės, bet visiems asmeniškai negalime padėkoti, tai teiksėtės priimti mūsų nuoširdžią padėką per mūsų dėdės pamėgtą ir puoselėtą laikraštį "Vilnis". Didelis ir nuoširdus dėkui visiems, o visiems, dalyvavusiems šermenyse ir laidotuvėse. Už pasakytas atitinkamas kalbas koplyčioje ir kapinėse, būtent Julijai Marazienei, Nils A. Sproesser; už gražius aprašymus spaudoje apie mūsų mylimo dėdės laidotuves ir jo gyvenime atliktus gražius darbus.

Mes Jūsų paslaugų nepamiršime ir būsimė dėkingi iki mūsų krūtinėse širdys plaks.

Nuliūdę dukterėčia BERNICE SPROESSER
žentas NILS A. SPROESSER
sūnėnas EDWARD J. BELL-BALAIŠIS
ir jo šeima

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Broniui Jankauskui

Reiškiame gilią užuojautą jo sūnams Albert ir Emil bei jų šeimoms Newark, N. J., taipgi visiems artimiesiems bei draugams čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

L.L.D. KUOPOS 45
NARIAI ir VALDYBA

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Antanui Grinai

Reiškiame gilią užuojautą jo sunėnui Edward J. Bell — (Balaišiui) ir jo šeimai, dukterėčiai Bernice Balaišis—Sproesser ir jos vyrui Nila A., ir kitiems giminėms, draugams ir pažįstamiems čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

ALICE PAULIUKAS
SALLY ir WALTER ŽUKAUSKAI

Vilnis, 1984 balandžio 12